

Nevarni trenutki za francosko republiko

Kolonialna politika Francije v Severni Afriki je v zadnjem tednu privedla francosko republiko na rob prepada, ko so se skrajne desničarske stranke uprle investituri predsednika narodno-republikanske stranke Pflimlina za novega predsednika vlade. Upor pa ni zajel le Pariza, marveč je dosegel posebno nevarne oblike v Alžiru, kjer je vodstvo francoske vojske prevzelo tudi civilno oblast in je general Massu ustanovil takojimenovan komite narodne rešitve v Alžiru. Francoski kolonisti v Alžiru so zahtevali, da mora vodstvo Francije prevzeti general De Gaulle, katerega skrajne desničarske stranke tudi v Franciji smatrajo za edinega, ki bi bil zmožen, da prevzame državno vodstvo nad vsemi strankami.

Položaj v Franciji in v Alžiru se tudi po izglasovanju zaupnice Pflimlinu ni izboljšal in je bila vlada prisiljena, da razglasi izredno stanje ter uvede strogo cenzuro. Ministrski svet je več dni skoraj brez presledka zasedal pod močnim policijskim varstvom, pa tudi v ostalih delih mesta je bilo razmeščenih kakih 50.000 policajev. Aretiranih je bilo okoli 150 oseb, v glavnem voditeljev desničarskih strank ter nekaj višjih oficirjev, ki so pripravljali vstajo proti republiki.

General De Gaulle je takoj po objavi vesti o vstaji v Alžiru prispel v Pariz ter v posebni tiskovni konferenci izrazil pripravljenost za prevzem oblasti. Izjavil je, da hoče priti do oblasti z »izredno proceduro«, ki bi jo sam določil, kar splošno smatrajo za poskus vzpostavitve diktature ter De Gaulla očitajo, da je voditelj ekstremistov in inspirator ter voditelj zarote alžirskih upornikov.

Medtem ko se Francija bori za ohraniti

tev republike, pa alžirska narodno-osvobodilna fronta nadaljuje svojo borbo za osvoboditev izpod tujega gospostva. Alžirci poudarjajo, da bodo svoj pravični boj proti imperializmu nadaljevali ne glede na to, ali bo v Franciji vladala republikanska vlada ali pa vojaška diktatura, voditelj alžirske narodno-osvobodilne fronte pa je izjavil, da namerava osvobodilna fronta že prihodnji mesec ustanoviti svobodno alžirsko vlado, katere sedež bo iz varnostnih vzrokov trenutno še izven dežele.

Nevarne dogodke v Franciji svetovni tisk živahno komentira in prevladuje mnenje, da nosijo krivdo za ta razvoj vse dosedanje vlade, ki so trmoglavo in slepo brez slehernega upanja v uspeh nadaljevale kolonialistično vojno in tako dopustile, da se je Francija znašla pred naj-

večjo nevarnostjo fašistične diktature in na robu državljanske vojne. Izhod iz tega položaja ne bo lahek, čeprav je sedanja vlada pokazala precejšnjo odločnost napram skrajni desnici ter kolonialističnim silam v Alžiru, kajti vsa dosedanja vladna politika, ki je slonela na kompromisih z desnico in alžirskimi kolonialističnimi krogi, je privedla Francijo tako daleč, da bo vsak nadaljnji kompromis lahko usoden. Zato je zelo dvomljivo, ali bo prav podaljšanje izrednih ukrepov za boj proti osvobodilnemu gibanju Alžircev, ki ga je zahteval predsednik vlade Pflimlin, omogočilo izhod iz nevarne krize. Bolj potrebno bi namreč bilo, da bi vlada končno priznala vso resnico o brezizhodnosti vojne v Alžiru ter si zagotovila podporo ljudstva za demokratično politiko miru in priznanja pravic Alžircem kot narodu.

Zvezni kancler Raab na obisku v ZDA:

Glavni namen obiska je razširitev trgovinske izmenjave med obema deželama

Zvezni kancler ing. Raab je pretekli petek odpotoval na dvajsetdnevni uradni obisk v Združene države Amerike. Po izjavah kanclerja Raaba je njegov obisk v ZDA namenjen predvsem razširitvi trgovinskih stikov med obema deželama, pomenostavil pa naj bi se tudi način plačevanja in protivrednostnih zamenjav.

Takoj po svojem prihodu v New York je zvezni kancler še isti dan vodil razgovore z generalnim sekretarjem OZN Hammarskjöldom o važnih mednarodnih vprašanjih. Na prvem mestu so bili raz-

govori o združitvi Nemčije. V ponedeljek pa je prispel v Washington, kjer je imel najprej z zunanjim ministrom Dullesom informativne razgovore o mednarodnih vprašanjih. Razgovarjala sta se nadalje o številnih ameriško-avstrijskih gospodarskih vprašanjih, predvsem pa o nadaljnjih pošiljkah ameriških presežkov v Avstrijo ter o nadaljnjem dopuščanju posojil ameriških privatnih krogov Avstriji.

Takoj po razgovorih pri Dullesu je bil Raab na kosilu pri predsedniku Eisenhowerju. Kosila so se udeležili tudi podpredsednik Nixon, zunanji minister Dulles in druge politične osebnosti. Po kosilu pa sta Eisenhower in Raab s svojimi svetovalci vodila razgovore v Beli hiši. Prisoten je bil tudi zunanji minister Dulles.

V naslednjih dneh bo Raab potoval po ZDA, v Los Angeles, San Francisco in v druga mesta ter industrijske kraje. Raabovemu obisku pripisujejo ameriški politični krogi precejšen pomen, to še posebej zato, ker bo v juliju odpotoval na uradni obisk v Moskvo.

Razširitev obmejnega prometa med Avstrijo in Jugoslavijo

Kakor povzemamo po jugoslovanskem tisku, je bil ta ponedeljek v Beogradu parafiran dopolnilni sporazum k jugoslovansko-avstrijskemu sporazumu iz leta 1953 o ureditvi obmejnega prometa med obema deželama. Dopolnilni sporazum, ki ga je pripravila mešana delovna komisija na svojem zasedanju v Beogradu od 13. do 19. maja, določa znatno razširitev obmejnega prometa med Avstrijo in Jugoslavijo.

Prvi jedrski reaktor v Jugoslaviji je začel obratovati

Ob koncu leta 1959 bo tudi Avstrija imela prvi atomski reaktor

V soboto preteklega tedna je v inštitutu »Boris Kidrič« v Vinčah predal predsednik Jugoslavije Tito obratovanju prvi poskusni jedrski reaktor. Svečanostim predaje so prisostvovali številni visoki predstavniki oblasti ter ugledni znanstveniki, kar je dalo velik poudarek svečanostim. S tem korakom je Jugoslavija mnogo prispevala k miroljubni uporabi jedrske energije ter se uvrstila med deset evropskih držav, ki imajo atomske reaktorje, in med prvih sedem, ki so take reaktorje same izdelale. Jugoslovanski reaktor so projektirali in izdelali v zagrebški tovarni »Jedinstvo«, vse ostalo pa v laboratorijih inštituta »Boris Kidrič«. Jedrski material za reaktor — naravni uran in težko vodo, so nabavili v Sovjetski zvezi na osnovi sporazuma med Jugoslavijo in SZ o sodelovanju in uporabi jedrske energije v miroljubne namene.

Ob priliki otvoritve je predsednik Tito med drugim dejal, da Jugoslavija nima nobenih teženj, da bi ustvarila nekaj, kar bi služilo uničenju človeških življenj, marveč da morajo strokovnjaki ustvariti in pripraviti znanstvena in tehnična sredstva, da bi mogla Jugoslavija nuditi svojim narodom srečnejšo in lepšo bodočnost.

Razen tega reaktorja, ki že služi jugoslovanskim znanstvenikom, pa še gradijo drugi 10 megavatni reaktor, ki ga bodo postavili prav tako na osnovi sporazuma med FLRJ in SZ.

Prvi avstrijski atomski reaktor bo predvidoma začel obratovati decembra prihodnjega leta. Ob dokončni dograditvi bo njegova zmogljivost znašala 5000 kW.

Gibanje proti atomskemu oboroževanju narašča

Po vsem svetu se vedno bolj širi množično gibanje proti atomskemu oboroževanju ter preskušanju jedrskega orožja. Tisočem znanstvenikov, ki so že večkrat svarili pred nevarnostmi, ki jih za človeštvo pomeni uporaba atomske energije v vojaške namene, so se medtem pridružili široki krogi prebivalstva raznih dežel.

Še ni tako dolgo, ko se je tudi svetovna organizacija znanstvenikov v posebni resoluciji obrnila na zahodne velesile ter jih pozvala, da prekinejo z atomskimi poskusi, kakor je to napravila Sovjetska zveza.

Posebno razširjeno pa je protiatomsko gibanje v Zahodni Nemčiji, ker je vlada sklenila, da bo tudi svojo vojsko opremila z atomskim orožjem. Ne mine dneva, da ne bi v enem ali drugem nemškem mestu množično demonstrirali proti taki oborožitvi, med delavstvom pa je opaziti splošno pripravljenost, da tudi s splošno stavko nastopi proti načrtom nemških in drugih zahodnih vojaških krogov, ki kričijo po atomskem orožju za zahodnonemško vojsko. Tako so na prvomajski prireditvi nemške sindikalne zveze v Münchenu nosili transparente, na katerih je pisalo: Splošna stavka proti atomu in ne majski ples! To sredo pa je na desetstisoče študentov zahodnonemških univerz na posebnih prireditvah demonstriralo proti atomski oborožitvi.

Tudi kongres zahodnonemške socialdemokratske stranke, ki trenutno zaseda v Stuttgartu, se obširno bavi z vprašanjem atomskega oboroževanja ter je predsednik stranke Ollenhauer navedel kot prvenstveno nalogo SPD, da prepreči oborožitev nemške vojske z atomskim orožjem. V sredo je kongres sprejel tudi nov

gospodarski program stranke, v katerem se zavzema za privatno lastnino malih in srednjih podjetij, ki pa jih je treba zavarovati pred gospodarskim pritiskom od strani velepodjetij. Kot cilj socialdemokratske gospodarske politike je bila na glasila zagotovitev stalnega gospodarskega vzpona, ki mora ob polni zaposlitvi omogočiti zvišanje življenjske ravni.

Z Blata pri Pliberku smo prejeli obvestilo, da so se neznani storilci ponovno znošili nad dvojezičnim kažipotmi ter jih poškodovali s tem, da so izrezali slovensko besedilo. O tem dogodku piše naš dopisnik med drugim: »Ker smo poškodovane kažipote vedno spet popravili, so zlikovci zdaj posegli po radikalnem načinu ter izrezali slovensko besedilo iz kažipotov. Tako zdaj »amputirani« kažipoti pričajo o enakopravnosti Slovencev v Avstriji in o dobrem sožitju obeh narodov na Koroškem.«

Dvojezični napisi na Blatu so bili ves čas trn v peti nestrpnim elementom, ki so že večkrat pokazali svoje junaštvo, ko so jih v okrilju noči poškodovali ali odstranili, očitno z namenom, da bi zbrišali madež, ki je obremenjeval njihova nacionalistično-domovinska čustva. Čeprav so bili vsi atentati na uradne dvojezične napise prijavljeni varnostnim oblastem, nam ni znano, da bi jim v enem ali drugem primeru uspelo izslediti storilce, ki so ostali vedno »neznani« in ne kaznovani, kar jih je le še bolj opogumilo za nova kazniva dejanja.

Spet atentat na uradne dvojezične napise

Pri protislovenskih napadih se kaže značilna nesposobnost varnostnih organov

Sploh se je v zadnjih letih izkazalo, da so policijski organi, ki so z veliko prizadevnostjo in z uspehom odkrili najrazličnejše zločine ter izročili krivce roki pravice, vedno odpovedali v primerih, ko je šlo za napade na koroške Slovence ter njihove ustanove in pravice. Naštevaje vseh takih do danes nepojasnjenih zločinov bi zavzelo preveč prostora, pa tudi ni potrebno, saj smo o njih pisali že večkrat in opozarjali odgovorne in iz državnih sredstev plačane organe javne varnosti na njihovo dolžnost. Toda vsa opozorila so ostala brez uspeha, tako da smo prisiljeni resno podvomiti v to, ali se policija sploh zavzema za izsleditev teh kriminalnih elementov. Ta naš dvom še posebno krepi značilna nesposobnost varnostnih organov, ki se je pokazala pri lanskoletnem atentatu na dvojezične napise slovenskih osrednjih organizacij in ustanov v Celovcu, ko policiji niti to ni uspelo, da bi našla razbite napisne table. Pač pa je to prejšnji teden uspelo čistilcem cestnega kanala, ki so omenjene table našli le nekaj korakov vstran od mesta, kjer so bile poprej nameščene. Mar ni to skrajno slabo spričevalo za varnost-

ne organe...? Kajti le malo dobre volje in resne prizadevnosti bi moralo zadostovati, da bi policija že davno našla napise, ki so ostali tako rekoč na mestu dejanja. Morda pa se je po prijavi najdbe le nekoliko zamislila nad to svojo nesposobnostjo in se takoj polastila napisov, da bi nadrejeni oblasti mogla vsaj nekaj poročati, čeprav ne o lastnem uspehu!

Mogoče nam bo spet kdo očital, da brez vzroka kritiziramo varnostne organe, toda njihova nesposobnost ravno v primerih protislovenskih napadov je že preveč očitna in hkrati tudi značilna. Zavedati bi se morali, da neizsledeni in nekaznovani zločini nad koroškimi Slovenci v dosednji obsežnosti že močno obremenjujejo pravni sloves in demokratičnost naše države. Zlasti pa bi morali tudi storilci in njihovi duhovni očetje spoznati, da delajo s takimi zločini skrajno slabo uslugo Avstriji, kajti ob atentatih na slovenske in dvojezične napise, ob razstreljevanju spomenikov in ob fizičnih napadih na koroške Slovence res ni mogoče govoriti o enakopravnem življenju slovenske manjšine ter o mirnem sožitju obeh narodov v deželi!

Pogajanja za skupni evropski trg na slepem tiru?

Z letom 1958 je v okviru Organizacije za gospodarsko sodelovanje Evrope stopila v veljavo pogodba o Evropski gospodarski skupnosti (EGS), ki jo je sklenilo 6 v Zvezi za premog in jeklo včlanjenih držav Evrope. Sicer so se v teku leta 1957 mnoge druge države Organizacije za gospodarsko sodelovanje Evrope (OEEC) trudile, da bi postale članice EGS, vendar jim to zaradi različnosti stališč do določil te organizacije ni uspelo. V Evropi je z EGS nastal močan gospodarski blok, v katerem so Francija, Italija, Zapadna Nemčija, Holandska, Belgija in Luxemburg, ki štejejo skupno 160 milijonov prebivalcev.

Da bi preostalih 11 držav članic OEEC ne stalo proti temu bloku neorganiziranih, se njihove vlade že dalj časa prizadevajo, da bi se sporazumele za skupni evropski trg ali — kakor temu še pravijo — področje svobodnega trgovanja (Freihandelszone), kamor naj bi se vključile tudi države podpisnice EGS. Dosedanja pogajanja v tej smeri so pokazala celo vrsto nasprotujočih si stališč in gledišč tako med državami, ki se potegujejo za področje svobodnega trgovanja, kakor tudi med zamisljivo za njeno uresničenje in med določili EGS. Največja razlika med zamisljivo področje svobodnega trgovanja in Evropsko gospodarsko skupnostjo je v vprašanju carin. Evropska gospodarska skupnost obvezuje vse članice na enotno carino v trgovanju z drugimi državami, osnovna zamisel področja svobodnega trgovanja pa je avtonomna carinska in trgovinska politika njenih članic z nečlanicami. Če tukaj ne pride do kompromisa, bo v okviru OEEC nastal drugi gospodarski blok, ki pa njene enotnosti ne bi krepil, temveč jo le razdvajal.

Z namenom, da se vskladi zamisel o področju svobodnega trgovanja s pogodbo o Evropski gospodarski skupnosti, so

se v zadnjem času med državami pričeli intenzivni razgovori na najvišji ravni. Težave, ki stojijo nasproti prizadevanjem, pridobiti obe skupini za skupni evropski trg, so velike. Projekt, ki ga je v ta namen predložila Anglija, je naletel na ostro nasprotovanje od strani Francije. Francija kot članica EGS očita Angliji, da bi bila sicer rada deležna koristi, da pa noče vzeti v zakup bremen skupnega evropskega trga. S svoje strani Francija predlaga — in to predvsem na željo svoje industrije — da bi novo pogodbo nekako po vzorcu Zveze za premog in jeklo omejili le na gotove gospodarske skupine in da bi podaljšali rok za pričetek odpravljanja carin med državami EGS, ki po pogodbi prične teči 1. 1. 1959. Za kmetijstvo zahteva francoski načrt enotno agrarno politiko, skupni pravilnik trgovanja in druge v EGS zapopadene ukrepe.

Kakor izgleda, je s tem angleški projekt, ki je prej veljal za osnovo pogajanj, padel v vodo in bo moralo preostalih 11 držav članic OEEC sedaj za osnovo pogajanj sprejeti projekt, ki ga bodo pred-

ložile države članice EGS. Francoski načrt namreč sedaj usoglašajo ostale članice EGS s svojimi interesi in ga bodo potem predložile OEEC.

Kako se bo razvilo gospodarsko sodelovanje Evrope po teh pogajanjih, je danes težko reči. Zaenkrat se pred merodajnimi grmadijo spomenice, ki do neke mere vsebujejo tehtne in upravičene zahteve, nič manj pa v njih ni ozkih zahtev različnih gospodarskih združenj, ki pa imajo v gospodarski politiki svojih držav vodilno vlogo. Vsekakor je zaenkrat položaj ta, da bo Evropska gospodarska skupnost šestih držav pričela 1. januarja 1959 odpravljati carine. Če do tega časa ne pride do sporazuma za skupni evropski trg — in to je spričo notranjepolitične krize v Franciji zelo verjetno — se utegne zgoditi, da bo Evropska gospodarska skupnost postavila ostale države članice Organizacije za gospodarsko sodelovanje v Evropi pod pritisk, kar bo te sililo k protiukrepom in s tem le privedlo do tega, kar se sedaj skuša preprečiti — nastanek 2 gospodarskih blokov v takoj imenovani Zapadni Evropi. (bl)

Egipt se osvobaja gospodarske zaostalosti

Zmago, ki jo je predsednik Egipta s pomočjo Združenih narodov izbojeval nad anglo-francosko-izraelskimi napadalci, je Egipt medtem razširil tudi na gospodarsko področje. Promet skozi Sueški prekop iz dneva v dan narašča in je število ladij, ki dnevno plujejo skozi prekop, že danes za deset višje kot pred oboroženim sporom. S tem pa naraščajo tudi dohodki zdaj podržavljene sueške družbe ter se je Egipt že odločil, da bo bivšim lastnikom te družbe do leta 1964 izplačal primerno odškodnino.

Hkrati pa se je Egipt odločil za izvedbo pomembnega načrta, po katerem bodo Sueški prekop razširili ter poglobili in s tem omogočili, da ga bodo lahko preplule tudi ladje do 45.000 ton. Prva dela ob prekopu so se že začela, pojavili pa so se tudi že glasovi iz inozemstva, da bi bile razne države, med njimi celo Anglija in Francija, pripravljene dati Egiptu na razpolago potrebna denarna sredstva. Prav tako bosta Anglija in Francija ver-

jetno že v bližnji bodočnosti deblokirali premoženje sueške družbe, kar je Amerika na tihem že storila.

V zadnjem času je bilo govora tudi o tem, da bo Egipt gradil poleg Sueškega prekopa še novo povezavo med obema morji, ki naj bi odgovarjala vsem zahtevam modernega prometa. Vendar poudarjajo, da zaenkrat ne bo potrebnih denarnih sredstev in bo verjetno vsaj za nekaj časa ostal načrt le načrt. Kljub temu pa vse kaže, da se hoče Egipt pod vodstvom predsednika Naserja čim prej osvoboditi gospodarske zaostalosti, o čemer zgovorno priča tudi načrt o izgradnji velikanškega asuanskega jezusa, s katerim bo Egipt na področju elektrifikacije napravil pomemben korak naprej. Vse to pa je seveda le mogoče, ker je egiptski narod vzel usodo svoje domovine v lastne roke ter se odrekel nadaljnjemu varuštvo tujcev, ki so si na račun domačega ljudstva kovali lepe denarje.

Naraščanje industrijske proizvodnje v Jugoslaviji

Jugoslovanska industrijska proizvodnja se je v letošnjem prvem četrtletju v primerjavi z lanskim letom povečala za 13 %. Posebno močno se je povečala proizvodnja v industrijskih panogah, ki izdelujejo široki potrošnji namenjene izdelke. V Makedoniji je industrijska proizvodnja v prvem četrtletju narasla za 46 %, v Črni gori za 33 %, v Srbiji za 19 %, v Bosni in Hercegovini za 15 %, na Hrvaškem za 12 % in v Sloveniji za 9 %.

V Sloveniji je narasla proizvodnja zlasti v naslednjih panogah: kemična industrija za 27 %, industrija gume za 22 %, lesna industrija za 19 %, črna metalurgija za 16 % in živilska industrija za 14 %. Hitro naraščanje zlasti v mesecu marcu obeta, da se bo porast proizvodnje v prihodnjih mesecih uspešno nadaljeval. Na-

sprotno pa proizvodnja gradbenega materiala še precej zaostaja za velikimi potrebami, ker se je gradnja že v prvem četrtletju v primerjavi z lanskim letom povečala za 15 %.

Porast osebne potrošnje, ki je v Sloveniji že lani presegel splošno zmogljivost gospodarstva, se tudi letos hitro nadaljuje. Letos so v prvem četrtletju bili v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta dohodki delavcev in uslužbencev skupno za 28 %, dohodki kmetov iz odkupa pa celo za 46 % večji. Tako stanje razumljivo narekuje potrebo po resnih naporih in ukrepih, ki bodo zagotovili stabilizacijo trga in načrtno povečanje življenjske ravni prebivalstva. V ta namen bodo potrebni veliki napor na področju mednarodne trgovine, kjer je prav slovenska industrija še precej v zaostatku.

Tudi letošnji zagrebški velesejem uspešen

Čeprav je letošnji pomladanski velesejem v Zagrebu po številu obiskovalcev nekoliko razočaral — naštel so jih le okoli 170.000 — je bil njegov uspeh kljub temu zadovoljiv. Za uspeh takih prireditvev pač ni odločilno število obiskovalcev, ki na rastavišču »pasejo radovednost«, marveč je merodajni činitelj obseg sklenjenih kupcij. V tem oziru pa je bila letošnja prireditev vsekakor uspešna, saj znaša vrednost sklenjenih kupcij 28 milijard in 437 milijonov dinarjev, kar je za približno 1 milijardo več kot lansko leto.

Spomladanski zagrebški velesejem je v bistvu sejem blaga za široko potrošnjo in je to svojo nalogo tudi tokrat častno izpolnil. Najbolj ugodne trgovske posle so namreč zaključila podjetja, ki proizvajajo

vsakodnevne potrebščine. Domači in tuji razstavljalci so prodali največ tekstilnega blaga in je že samo jugoslovanska tekstilna industrija dosegla promet 10 milijard in 229 milijonov dinarjev. Naročila za kovinsko predelovalno industrijo so dosegla 3 milijarde in 130 milijonov dinarjev, industrija stekla, porcelana in keramike 2 milijardi 116 milijonov, prehranjevalna industrija 2 milijardi 91 milijonov, strojna industrija pa 3 milijarde in 885 milijonov dinarjev.

Na velesejmu je dosegla lep uspeh revija sodobnih oblačil, ki je bila povabljen na gostovanje tudi v tujino. Pa tudi obrtniki so s svojo posebno razstavo vzbudili zanimanje ter dosegli lepe kupčije.

PO ŠIRNEM SVETU

Istanbul. — Pretekli teden se je tu končala konferenca o izgradnji cest in izboljšanju cestnega prometa v jugovzhodni Evropi. Na konferenci so sodelovali predstavniki Avstrije, Jugoslavije, Italije, Grčije in Turčije. Konferenca bo nadaljevala z delom na konferenci v Beogradu. Namen konference je, da v okviru mednarodnega foruma izboljšajo prometne zveze med posameznimi deželami.

Kopenhagen. — Predsednik danske vlade Hansen je izjavil, da so vsi državni sveta dolžni, da najdejo način, kako bi se zmanjšala napetost in dosegel trajen mir. Dejal je tudi, da je moderno orožje doseglo tehnično tako visoko stopnjo, da ne bi smeli misliti več na totalno vojno, če ne bi želeli uničenja sedanje omike in kulture.

New Delhi. — Pakistanska vlada je v načelu privolila v sklicanje ekonomske konference Colombo dežel, kar je predlagal cejlonski premier Bandaranaike. Predlog je bil poslan Indiji, Indoneziji, Burmi in Pakistanu. Na konferenci nameravajo razpravljati azijske dežele o regionalnem ekonomskem sodelovanju, kakor tudi o eventualnih posledicah ustanovitve evropskega skupnega tržišča za gospodarstvo tega področja.

London. — Predstavniki britanske vlade je demantiral vesti, po katerih naj bi Velika Britanija zahtevala od ZDA, naj odločijo kakršno koli sporočilo o prenehanju jedrskih poskusov vse do tlej, dokler predsednik MacMillan ne pride na obisk v ZDA. Po prejšnjih sporočilih so v Washingtonu imeli namen sporočiti, da bodo ZDA za dve leti prenehale z nuklearnimi poskusi, ko bodo končali s sedanjo serijo poskusov.

Bonn. — Zveza nemških študentov v Bonnu proučuje sedaj možnosti o sodelovanju nemških študentov v delovnih akcijah v Izraelu.

Greenville. — Ameriško letalstvo je poslalo v okviru ukrepov »večje pripravljenosti«
Zahodni Nemčiji prvih 28 tovornih letal tipa »Globemaster«. Letala so pristala na ameriškem letalskem oporišču v Frankfurtu. V vsakem letalu je prostora za 200 potnikov — vojakov, ali 35 ton blaga. V kratkem bodo Zahodni Nemčiji poslali še nadaljnjih 12 letal tega tipa.

Moskva. — Tu je bilo sporočeno, da se bodo prihodnji teden začeli tajni razgovori med veleposlaniki Francije, ZDA in Velike Britanije ter sovjetskim zunanjim ministrom Gromikom o predpripravih za vrhunsko konferenco.

Praga. — Cypski nadškof Makarios je v intervjuju s češkim dopisnikom »Rude prava«
dejal, da je cypsko prebivalstvo pripravljeno sprejeti samoupravo v okviru Britanske skupnosti narodov, toda le za krajši rok. V tem roku bi samo odločalo o svoji prihodnosti. Makarios je dejal, da bo na povabilo sovjetskega patriarha kmalu obiskal SZ. Makarios upa, da bo lahko obiskal tudi Zedinjene arabske dežele.

Bonn. — Vzhodna in Zahodna Nemčija sta začeli razgovore in pogajanja o plovbi po Elbi. To je bilo potrebno, ker je Vzhodna Nemčija na svojo roko zvišala takse za prevoz. Zahodna Nemčija se izogiblje vsakih uradnih stikov z Vzhodno Nemčijo, toda položaj, ki je nastal, jo je prisilil, da je sprejela pogajanja. Promet na omenjeni reki med Zahodno Nemčijo in Berlinom je skoraj popolnoma zastal, kar je škodovalo pristanišču v Hamburgu.

Washington. — Ameriški podpredsednik Nixon se je pretekli teden vrnil s svojega potovanja po južnoameriških deželah. Predsednik Eisenhower je ob njegovem prihodu v krajšem govoru poudaril, da ne bodo nikakršni incidenti, podobni tistim, do katerih je prišlo med Nixonovim obiskom v južnoameriških državah Peruju in Venezueli, skalili prijateljskih odnosov med ZDA in državami Južne Amerike.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Zunanja trgovina v Angliji pada . . .

V mesecu aprilu letos je Anglija izvozila različnega blaga za 265,5 milijona funtov sterlingov, kar je za 1,5 % manj kot v istem obdobju lani. Uvoz pa je v aprilu dosegel vrednost 310,9 milijona funtov in se je v primerjavi z lanskim letom znižal za 11,5 %. S tem se angleški primanjkljaj v zunanji trgovini zvišal na 33,6 milijona funtov.

. . . v Jugoslaviji pa narašča

Jugoslovanski izvoz v prvem četrtletju tega leta je znašal 28,7 milijarde dinarjev (leta 1957 je znašal 25,7 milijarde dinarjev), uvozila pa je Jugoslavija v tem času blaga za 49,2 milijarde dinarjev — na pram 40,4 milijarde dinarjev v prvem četrtletju lanskega leta.

Koroški ljudski pesniki, peveci, vižarji in bukovniki

Ob letošnjem gostovanju naših pevskih zborov v Mežici in Mariboru je Sklad Prežibovega Voranca, organizator uspele turnee, prvič izdal tudi „Glasnik slovenske koroške pesmi“, ki bo, kakor so zagotovili, izšel ob vsakem takem obisku koroških pevcev na slovenskem štajerskem. Na 64 straneh prinaša pozdravne besede številnih predstavnikov raznih organizacij ter naših rojakov, ki živijo v Sloveniji. Prav tako pa tudi dobrodošlice našim pevskim zborom od strani mnogih podjetij in ustanov iz Maribora in drugih krajev. Poleg tega je v „Glasniku“ objavljeno tudi besedilo novjših in manj znanih pesmi, ki so jih naši zbori peli na letošnjem gostovanju.

Iz prve številke „Glasnika“, katerega naslovno stran krasi Zinauerjeva slika Korošice v koroški narodni noši, ponatiskujemo članek, ki ga je napisal profesor glasbe in harmonizator mnogih koroških narodnih pesmi Luka Kramolc.

Nobena od slovenskih dežel nam ni rodila toliko ljudskih pevcev, pesnikov, vižarjev in bukovnikov kakor prav Koroška. Podarila nam jih je gorata, romantična Ziljska dolina, intimni, hriboviti Rož in raztegnjena Podjuna. Težko je reči, zakaj je prav Koroška dežela bistrih samorastnikov, zakaj so prav iz koroškega kmečkega življa izšli preprosti oblikovalci slovenske besede in izpovedovalci globokoumnih, skorajda filozofskih resnic. Naj bo že kakorkoli, vendar to vprašanje terja odgovor, ki nam ga, žal, v tej skromni obliki ni mogoče podati. Dejstvo je nesporno! Ustvarjalna bit koroškega rodu je tako močna, da je morala v posameznikih privreti na dan in nam razkriti značilnosti in bistvo ondotnega človeka: na zunaj okornega obdelovalca skrotovičnih polj, na znotraj pa intimnega oblikovalca, misleca, poeta...

Vsi ti pojavi spadajo v še malo raziskano kulturno zgodovino koroškega ljudstva, ki za sedaj beleži le najbolj znane primere, oziroma imena ljudskih pevcev, katerih dela so se v približno zadnjih dvesto letih razširjala kot ustno izročilo ali prenašala v rokopisnih bukvicah. Redkeje so bila tiskana.

Izmed mnogih koroških ljudskih pesnikov, pevcev, vižarjev in bukovnikov bomo omenili samo dva, to sta:

Franc Sal. Treiber (1809—1878), čigar osemdesetletnice smrti se spominjamo letos, in **Franc Leder Lesičjak** (1833—1909), čigar pedesetletnico smrti bomo obhajali drugo leto.

Ob Baškem jezeru, med Dobračem in kršno Jeko, je bil leta 1809 rojen ljudski pevec in pesnik **Franc Sal. Treiber**.

Že kot deček je rad prepeval in še pozneje kot duhovnik ni opustil te lepe navade. Kot izboren tenorist je bil duša pevskih družin, ki so se povsod, kamor ga je zanesla pot, zbirale okrog njega. Prošt Grega Einspieler pripoveduje o njem: »Težko je čakal, da smo se usedli; vsakemu je dal glas in že smo začeli. Če nismo zadeli, je zaklical: „Beštja, nči prov; še

enbart.“ Rad je bil vesel, a nikdar se ni upijanil, pač pa je rad kvartal.«

Bil je zaveden Slovenec; poznal je domala vse pesmi, ki jih je ljudstvo prepevalo ob Zili, v Rožu in okolici Celovca. Služboval je kot kaplan v Naborjetu (1834.) v Careh za Visočico (1837), v Celovcu (1839) in kot župnik v Št. Jakobu v Rožu, kjer je leta 1878 v revščini umrl.

Leta 1855 je v Bačah umrla Treiberjeva mati, ki jo je sin Francej nad vse ljubil. Materina smrt ga je močno potrla in nič manj smrt očeta, ki je umrl istega leta. Dom v Bačah je bil zanj prazen, ko ni bilo staršev.

Pod vtisom tega težkega udarca je Treiber zapel:

Nmau čriz jizaro, nmau čriz hmajnico.

V to pesem je vdihnil vso bol in neutešljivo domotožje. In prav ta pesem je postala himna naše Koroške. Koliko rodoljubov nam je ta pesem že vzgojila po vsej Jugoslaviji! S to pesmijo je postal nesmrten nam in zanamcem. To je tiha bolečina našega naroda ob Zili, v Rožu in Podjuni. To je visoka pesem plamteče in pretresljive ljubezni do matere, do hiše očine, do zlate grude domače...

V Podjuni je bil rojen **Franc Leder Lesičjak**, ljudski pesnik in vižar v pravem pomenu besede, ki je zlagal »vse sorte pesmi«, jim sam skladal napeve ter jih s petjem ob spremljavi citer širil daleč preko domačega kraja, tako da je ni bilo vasi v Podjuni in ne v Mežiški dolini, kamor bi ne bila segla Lesičjakova slava.

Iz mlajše dobe Lesičjakovega življenja ni znano mnogokaj. V šolo ni zahajal, ker je pač takrat v Klobasnici še ni bilo. V poznejših letih, morda pri vojakihi, se je naučil toliko brati, da je razbiral tiskane črke.

Od kod je jemal Lesičjak snov svojim pesmim? Ni mu bilo treba segati daleč, saj mu je nudilo življenje, kakor se razvija na kmetih od rojstva do groba, dovolj gradiva. In prav zavoljo tega je ljudstvo tako vžljubilo njegove pesmi in postajalo narodno vse bolj zavedno in samostojno.

Lesičjak je bil za Andreašem prvi učitelj petja; utrl je pot slovenskemu petju med našim preprostim slovenskim koroškim ljudstvom. Na sejmu v Pliberku je sedel v uti, prodajal »črničevce«, na putru z žganjem pa je imel citre. Za uvod je zaigral napev, nato zapel izvorno pesem, jo ponovil, nakar je ljudstvo povzelo njegov napev, kar je Lesičjaka izredno razveselilo. Poleg drugih priljubljenih njegovih pesmi je dandanes najbolj znana

Lesičjakova »Pesem o rojstvu«. Tu se je najbolj uveljavil njegov smisel za opazovanje in humor, tako da zveni ta pesem kot duhovna satira. V enajstih kiticah nam slika ta pesem usodo novorojenčka, ki pride na svet ves neboljlen in brez moči:

Je ta čvovek na sviet rojen,
hitro čuti rieve svoje;
rievež čisto nah, rievež čisto buos,
sam pomagat si kni kues.

Lesičjak ima kot ljudski pesnik in pevec posebne zasluge za Slovensko Koroško. Več kot četrto stoletja je romal po širni Podjuni dolini sem in tja. Njegova pesem je spajala Rož z Mežiško dolino in družila severni breg Drave z južnim, tja do vznožja visokih Karavank. Morda se tega poslanstva nikoli ni prav zavedal, a njegova pesem je bila slovenska.

Slovenska pesem, zlasti slovenska narodna pesem, pa je poleg slovenskega jezika še danes najnežnejša, a hkrati tudi najmočnejša vez, ki družijo in spaja vse raztresene ude slovenskega naroda.

Mladi norveški umetniki razstavljajo v celovškem muzeju

Od preteklega petka dalje do 15. junija je v celovškem muzeju razstava 48 grafik mladih norveških umetnikov. Razstavljene slike nosijo posebne značilnosti norveškega slikarstva, muzikalno-literarno noto ter pestrost tehnike, ki je lastna norveškim mladim umetnikom.

Ob otvoritvi je dvorni svetnik dr. Moro pozdravil vrsto častnih gostov, med temi zastopnike deželne vlade z deželnim glavarjem Wedenigom na čelu.

Prezident Novega dunajskega Hagenbunda Luby je dejal, da je razstavo posredoval Hagenbund, ker sta ta ustanova in družba norveških mladih umetnikov izmenoma pričeli s kulturno izmenjavo na Dunaju in v Oslu. Iz Dunaja je Hagenbund

Ukrepi za pocenitev knjig

Ker so na splošno knjige zelo drage, je po mnenju založnikov velikega pomena tesnejše sodelovanje med založbami raznih dežel, kar naj bi prispevalo k pocenitvi knjig. V okviru založniškega sodelovanja bo na primer v desetih evropskih deželah in ZDA izšla knjiga norveškega raziskovalca Thora Heyerdahla o Velikonočnih otokih pod naslovom »Aku — Aku«. Knjige bo za vse založbe tiskala danska tiskarna Gutenberghus. Založbe Švedske, Norveške, Danske, Francije in Nizozemske ter Italije, Španije in Nemčije bodo izdale skupno 400.000 izvodov te knjige.

Prav tako bo na osnovi mednarodnega sodelovanja v kratkem izšlo v Veliki Britaniji in najbrž tudi drugod delo italijanskega avtorja Filippa Rossija »Italijanska umetnost obdelave dragega kamenja«. Klišeje za knjigo so izdelali v Italiji, tekst za angleške in ameriške izdaje pa so tiskali na Nizozemskem. Ti in podobni ukrepi bodo predvsem velikega pomena pri izdaji znanstvenih knjig, ki so včasih tako drage, da si jih pogosto posameznik sploh ne more nabaviti.

norveško razstavo posredoval tudi v Celovcu. Norveški odpravnik poslov je navajal, da je posebno razveseljivo, da do razstave ni prišlo s pomočjo oblasti ali subvencij, temveč, da so jo priredili norveški in avstrijski umetniki v prijateljskem medsebojnem sodelovanju.

Deželni glavar Wedenig je med drugim dejal, da ga posebno veseli, ko se moremo na Koroškem spet nekoliko seznaniti z umetnostjo daljne dežele, ker so lani že razstavljali tudi finski umetniki. Dejal je, da je Koroška po svoji legi posebno poklicana za spoznavanje s tujimi ljudstvi, posebno s sosednjimi narodi ter da koristijo prav kulturni stiki poglobljanju medsebojnih dobrih odnosov.

Binkoštno taborjenje „sokolov“ v Borovljah

Rdeči sokoli — Rote Falken je mladinska organizacija, ki zajema mladino od 10. do 16. leta starosti. Organizacija ima posebno vzgojno nalogo za mladino v tej starostni dobi ter je tudi na Koroškem porazdeljena v skupine v različnih krajih.

Letos ob binkoštih bodo taborili pri Borovljah, kjer bo tudi svečana zaobljuba novih članov, ki bodo sprejeti v organizacijo. Pri sprejemu bodo novi člani prejeli rdečo vratno rutico kot znamenje

organizacije. Ob tabornem ognju pa bodo obljubili, da bodo živeli po smernicah sokolske organizacije: priznavali se bodo k veliki socialistični skupnosti, gojili tovarštvo z vsemi delovnimi ljudmi, vedno bodo pripravljeni v pomoč bližnjemu in spoštovali pošteno prepričanje vsakega. Izoblikovali se bodo v pogumu in poštenju v besedah in dejanjih. Hkrati bodo obljubili, da se bodo vzdrževali škodljivih mamil in se borili proti njim, čuvali bodo zdravje svojega lastnega telesa in ga krepili ter da bodo vedno tudi prijatelji in čuvarji narave.

V poletju pa bo v Hörndlwald pri Dunaju veliko mednarodno taborjenje »sokolov« v znamenju 50-letnega jubileja ustanovitve »Prijateljev otrok — Kinderfreunde«. Taborjenje bo trajalo 10 dni ter bo tudi lep doprinos k prijateljstvu in boljšemu razumevanju med narodi.

Tretjina človeštva nepismena

Kako silno še zastajajo velikanske množice ljudi po svetu za splošnim napredkom, kaže nazorno podatek, da je na svetu še približno 700 milijonov odraslih nepismenih. V večini Afrike in na tretjini Azije je najmanj 80 % prebivalstva ne-

pismenega. Tudi v Južni Ameriki je še zmeraj 50 do 80 % ljudi nepismenih. V Aziji je 510 milijonov nepismenih, v Severni in Južni Ameriki 54 milijonov, v Afriki 98 milijonov in v Evropi 22 milijonov. V sami Severni Ameriki je 5 % nepismenih.

Dr. MIRT ZWITTER

Južna Tirolska — manjšinski problem Nemcev

(Ob desetletnici Italijansko-avstrijskega sporazuma v Parizu)

Cepprav je večkrat prišlo do ugovorov in zavrnitev s strani italijanske večine v Regionalnem svetu oz. centralne vlade v Rimu, vendarle ne moremo mimo dejstva, da imajo Južni Tirolci zelo široke možnosti ustvarjanja ali vsaj dalekosežnega sodelovanja pri vseh za življenje in razvoj manjšine najvažnejših vprašanjih.

Da so pri takšnem položaju možnosti intervencij in vplivanja v korist pristašev obsežna, je umevno. Tako so SVP in njeni poslanci uspešno posredovali pri zadovoljivi ureditvi šolstva, ki prekaša razmere v ostali državi, leta 1951 pri razpisu mest za mlade učitelje, leta 1953 in 1955 pri nadaljnjih definitivnih namestitvah več stotin učiteljev, pri priznanju izpitov in učiteljskih diplom, pridobljenih izven Italije, pri priznanju službenih let in položajev za učitelje in upravitelje osnovnih šol ter za učitelje na srednjih šolah itd. Leta 1956 je poslanec SVP dosegel povrnitev 110 svojčas prodanih posestev optantov za nekdanje lastnike ali sorodnike proti plačilu nekdanje prodajne vsote iz leta 1939.

Šibkosti položaja Južnih Tirolcev

Ob vsem vidnem razmahu političnega, gospodarskega in kulturnega življenja in kljub zavidljivemu položaju, ki ga uživa manjšina predvsem zaradi svoje socialne in gospodarske premoči, je pri trezni presoji položaja Južnih Tirolcev opaziti tudi nekaj šibkosti in ranljivih točk, ki bodo gotovo v večjem ali manjšem obsegu vplivale na bodoči razvoj v deželi.

Že zgoraj smo omenili med nezdavnimi pojavi notranjega življenja manjšine nevarnost, ki Južnim Tirolcem grozi zaradi šovinistične pretiranosti in zavestne izolacije nasproti italijanskim sosedom in sodeželanom.¹⁰⁰ Nemci te svoje v zadnjih desetletjih načrtno privržene duševnosti nikakor niso privrženi priznati. Kot pritrditve se kaj radi sklicujejo na svetovljanstvo Goetheja, Herderja in drugih svojih velikih mož prešli. Nasprotno očitajo vsem drugim narodom nacionalno prenapetost, posebno še Italijanom, pri sebi pa ugotavljajo pomanjkanje nacionalnega čuta. Stvarno gotovo tudi drži, da je nemški pretirani nacionalizem pojav novejšega zgodovinskega razdobja nekako po letu 1870. Dejstvo in splošna ugotovitve v Evropi in po vsem svetu pa je pravtako, da je z družbenim in političnim prevladanjem meščanske buržoazije kot glavnega nosilca nacionalizma novejša doba v nemških deželah Srednje Evrope bil v obliki **nacional-socializma dosežen tudi skrajni višek nacionalistične nadutosti in pretiravanja**. Saj ves svet pozna krilatice o »Herrenvolku«, teorijo o višji vrednosti nemške rase, o

manjvrednosti raznih narodov in kultur, o poslanstvu nemškega človeka¹⁰¹ itd. in še bolje pozna svet strahotne posledice blaznega poizkusa nemškega nacizma, da bi te ideje tudi resnično uveljavil s pomočjo koncentracijskih taborišč, zasužnjevanja, ubijanja in sežiganja milijonov in milijonov drugorodcev vseh narodnosti, z ropanjem in uničevanjem neprecenljivih kulturnih zakladov in umetnin, z brezprimerno krutostjo nasilnih deportacij in izselitev ter preselitev celih narodnostnih skupin.

To so zgodovinska dejstva. Duševnost, ki jih je povzročila, dopuščala in — gotovo ne splošno — tudi odobraval, pa ima med vsemi Nemci globoke korenine in očitno ni tako hitro izginila, kakor bi odgovarjalo neslavnemu koncu na teh idejah in miselnosti zgrajenega »Tisočletnega rajha«. V mnogih glavah še jako trdovratno živi v vseh mogočih oblikah in pojavih ter moti mirno in velikanskih (tudi nemških) žrtev te zablode vredno rešitev vprašanj sožitja narodov.

(Nadaljevanje sledi)

¹⁰⁰ Pripomba: Glej nadaljevanja št. 5, 6, 7 in 61 tega članka!

¹⁰¹ Pripomba: „Am deutschen Wesen wird die Welt genesen!“

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Št. Jakobu je ugotovil:

Poslovanje je treba prilagoditi sodobnim zahtevam

Nedeljski občni zbor Hranilnice in posojilnice v Št. Jakobu v Rožu ni bil le navaden pregled poslovanja šentjakobske kreditne zadruge v zadnjem letu, marveč je bil hkrati posvečen tudi deseti obletnici samostojnega delovanja po zadnji vojni. Šele leta 1948 je bilo namreč tudi formalno odstranjeno razmerje, ki ga je ustvaril nacistični režim s tem, da je slovensko hranilnico razlástil in jo spojil z nemško Raiffeisenkasse. Tega za samostojno slovensko zadrugništvo v tem kraju pomembnega dogodka se je na občnem zboru primerno spomnil tudi predsednik upravnega odbora, ko je poročal o uspehih in neuspehih, ki jih je imela hranilnica v letu 1957.

Hranilnica in posojilnica v Št. Jakobu v Rožu se ponša s častno tradicijo, saj je bila ustanovljena že leta 1872 in je torej najstarejša kmečka posojilnica ne le na Koroškem, marveč v Avstriji sploh. Šentjakobski kmetje, ki so že tako zgodaj spoznali koristi zadrugništva ter ustanovili svojo kreditno zadrugo, so sicer že umrli, vendar se je zadruga miselnost podedovala v novi generaciji in je široko razvita tudi danes. Zato je razumljivo, da se zadruga delovanje uspešno razvija tudi po zadnji vojni in je iz leta v leto naraščajoči promet zadruge najbolj zgovoren dokaz, da današnji zadrugniki uspešno nadaljujejo pot, ki so jo pred 86 leti nastopili pionirji vzajemnega in v korist skupnosti usmerjenega dela. Danes spada šentjakobska hranilnica med najbolj uspešne slovenske kreditne zadruge na Koroškem ter se je njen promet v letu 1957 že močno približal 2 milijonom šilingov.

Vendar pa ta uspešni razvoj sam še ne zadostuje, da bi hranilnica tudi v bodoče zmogla vse potrebe in zahteve, ki jih narokujeta današnji čas in splošni napredek. Sedanja oblika poslovanja hranilnice — samo ob nedeljah predpoldne — je

pač že preživeta in tudi poslovni prostor, v katerem se zadruga življenje odvija že pol stoletja, nikakor ne odgovarja več modernemu delovanju kreditne ustanove. Na občnem zboru je bila zato ponovno naglašena potreba po sodobnejši ureditvi poslovnih prostorov, kar bo potem omogočalo tudi večkratno uradovanje v tednu. Načrt za preureditev, ki je bil predložen

občnemu zboru, vsekakor ustreza vsestranskim zahtevam in potrebam, novo vodstvo zadruge, v katero so bili razen malih izjem ponovno izvoljeni dosedanja odborniki, pa je prevzelo odgovorno nalogo, da ta načrt tudi uresniči in s tem zadosti splošni želji po sodobnejšem poslovanju Hranilnice in posojilnice v Št. Jakobu v Rožu.

Poziv deželnega glavarja ob Dnevu prometne varnosti

V soboto, dne 17. maja, je bil prvič tudi v Avstriji poseben Dan prometne varnosti. Ob tej priložnosti je deželni glavar Wedenig med drugim z naslednjim pozivom opozoril koroško prebivalstvo: Prometne nezgode so v zadnjih letih postale za človeštvo naravnost kužna bolezen, ki zahteva letno več človeških življenj, kakor marsikatero iz zgodovine znane okužbe. V Avstriji se je v preteklem letu primerilo 64.929 prometnih nesreč, pri katerih je 1984 oseb zgubilo življenje, 59.294 oseb pa je bilo bolj ali manj poškodovanih. Mnogo ponesrečenih je odneslo trajne poškodbe ter obremenjujejo skupnost. Pri tem žalostnem dejstvu, kjer ogromna materialna škoda niti ni upoštevana, ima tudi Koroška svoj zvrhan delež. V minulem letu so v naši deželi našli 6576 prometnih nesreč s 195 mrtvimi, 1924 hudo in 3229 lažje poškodovanimi udeleženci prometa. Te žalostne številke naj bi odprle oči vsem, ki jim je pri srcu blaginja naše dežele, njenega prebivalstva in obiskovalcev. Problem prometnih smrti ne moremo rešiti samo s policijskimi predpisi in izboljšanimi cestami, temveč je potrebno preudarno sodelovanje vsega prebivalstva in predvsem vestnost vseh udeležencev cestnega prometa. Dan za prometno varnost, ki ni brez

vzroka v začetku poletnih mesecev, naj bo dan moralne ofenzive in uspeti mora prometne nesreče tudi v naši deželi zmanjšati na najnižjo stopnjo.

Mlado življenje — žrtev prometa

Dvajsetletna Ulrika Widrich je v soboto popoldne prečkala državno cesto v Dolah pri Lipi, in sicer tik za nekim omnibusom. Za omnibusom ni zapazila, da je v tem trenutku privozil osebni avto, ki jo je zadel in smrtonosno poškodoval. Ponesrečenka so prepeljali še v bolnišnico v Beljak, toda je še isti dan podlegla težkim poškodbam.

Prav tako v soboto je petdesetletni kmet Rupert Vošpernik iz Gorij, občina Vrba, padel z lestve in umrl. Vošpernik je postavljaj žični plot in pri tem uporabljal nizko stojno lestvo. Domnevajo, da

Župnik Jožef Picej umrl

Prebivalstvo v Šmihelu nad Pliberkom in v okolici žaluje za svojim župnikom Jožefom Picejem, ki je v nedeljo zvečer nepričakovano umrl v bolnišnici na Dunaju, kjer je iskal pomoč v težki bolezni. Župnik Jožef Picej je, kakor se pravi, pastiroval v šmihelski župniji 18 let ter se seve dodobra seznanil z vsemi ljudmi ter delil s prebivalstvom vesele in žalostne dogodke. Pokojni je bil vnet duhovnik in so ga ljudje radi imeli, ker je bil kot človek nad vse dober in ustrežljiv ter vedno pripravljen vsakomur pomagati. V gotovih priložnostih, poročnih slavjih ali krstnih slava, je mogel biti zelo razigran, šegav in prijeten družabnik.

SLOVENSKA KMEČKA ZVEZA

V A B I L O

V nedeljo, 1. junija ob 3. uri popoldne priredimo na posestvu tov. Vinka Gröblacherja v Deščicah pri Št. Ilju ob Dravi ogled

naprave za sušenje sena potom prezračevanja na skednju

(Heubellüftungsanlage). Tov. Gröblacher, ki že 2 leti dela s to napravo, bo praktično pokazal, kako se seno na ta način suši, videli pa tudi bomo, kako ta način priprave sena zboljša uspehe v živinoreji.

Zbirališče ob 3. uri popoldne na posestvu tov. Vinka Gröblacherja.

Vse kmetovalce, ki se zanimajo za ta način sušenja, predvsem pa absolvente kmetijskih šol vabimo, da so pri tem ogledu navzoči.

mu je nenadoma postalo slabo ter je zaradi tega padel z lestve. Zdravnik je ugotovil, da je Vošpernik umrl za srčno kapjo.

Spet vrsta gozdnih požarov

Minuli teden je spet v več naših krajih nastal ogenj v gozdovih in povzročil precejšnjo škodo. V Obrijah v občini Galicija je izbruhnil požar v gozdu Jožefa Rosmana in uničil več mladega drevja ter cenijo škodo na okoli 5000 šilingov. Leteče iskre iz lokomotive so zanetile požar v gozdu Elizabete Plešivčnik v Podlibiču pri Pliberku ter cenijo škodo na okoli 1000 šilingov. Pri kmetu Jožefu Dlopstu na Bistrici pri Pliberku je gozdni požar povzročil okoli 2000 šilingov škode.

Zaslužena kazen za napadalce v Nonči vesi

Pri obravnavi na sodišču v Velikovcu je minuli ponedeljek sodnik deželnega sodišča dr. Arnold obsodil storilca, ki sta 14. marca 1958 motila in razbila kulturno prireditev v Nonči vesi pri Pliberku ter prizadejala težke telesne poškodbe spoštovanemu in uglednemu kmetu p. d. Puklu, ki je bil tudi navzoč na prireditvi. Prireditve je imela verski značaj, kar storilcev in njihovih naredbodajalcev gotovo ni motilo, pač pa jim ni šlo v račun, da bi se morala izvajati v domačem slovenskem jeziku, ki ga od davnih dni govori vsa okolica.

Brata Ignac in Maks Rudolf iz Vidre vesi sta z grožnjami in nasiljem surovo nastopila proti zbranim slovenskim udeležencem. Z dvignjenimi stoli sta grozila, da bosta planila po ljudeh, ter je nastala umevna zaskrbljenost za telesno varnost navzočih. Zato je predavatelj smatral za umestno, da predvajanje skioptičnih slik in predavanje opusti. Pretepača sta se znesla nad omenjenim Puklom ter mu zbila več zob in polomila rebro. Obtožnica je navajala kaznivo dejanje javnega nasilstva in zločin težke telesne poškodbe.

Preiskava je pokazala krivdo obeh storilcev. Maks Rudolf pa je priznal in navedel, da sta ju k dejanju nagovorila Heinrich Edelbauer, zet starega Paulitscha v Nonči vesi, in Valentin Prutej, p. d. Podgornik v Vidri vesi.

Državni pravdnik dr. Ringel je med drugim dejal, da v naši državi ne kaže, da bi gotovi ljudje kazali svoje junaštvo na tak način, ker Avstrija je pravna država. Tudi ne gre, da bi se izvajalo nasilje nad narodno manjšino, zato je zahteval strogo kazen za zločince. Sodnik dr. Arnold je obsodil Ignaca Rudolfa na štiri mesece zapora brez pogojno, Maksa Rudolfa pa na dva meseca pogojno.

Morda bo obsodba majhno svarilo, da podobna dejanja v času napredka in novih gledanj niso na mestu, ko se prizadevamo za mirno in prijateljsko sožitje z vsemi ljudmi in narodi na svetu. Posebno žalostno pa je, kar je sad nemoralnega raznarodovalnega dela, da v svoji zaslepljenosti lastni ljudje pretepajo lastne

ljudi, ko vsi enako govorijo ter imajo vsi enake svojstvene šege in navade. Pri obravnavi se je pokazalo, da sta se obtožnica mogla zagovarjati v zelo pomanjkljivi nemščini, ki sta jo govorila slabše kot slovenske priče.

Z občnega zbora Živinorejske zadruge za Libuče in okolico

Sedemindeset let že obstoja Živinorejska zadruga za Libuče in okolico. Kmetje, ki so že leta 1911 spoznavali, di je samopomoč v obliki zadrugništva velikega pomena za ohranitev in napredek kmetijstva, so jo ustanovili. Rajni Stefan Kralj, kmet na Dolgi brdi in slovenski libuški župan, je kupil obsežno Štibarjevo posestvo na Belšaku ter povabil kmete na posvetovanje o ustanovitvi živinorejske zadruge, ki naj bi v skupnem sodelovanju vseh članov dvignila kakovost živine v kraju ter zvišala donosnost živinoreje kot zelo pomembne panoge v kmetijskem gospodarstvu. Pri kmetih, ki so od tega časa že vsi polegali v grobove, je našel razumevanje in na vrhu Belšaka je nastal zadrugni pašnik. Povprečno po 30 komadov mlade živine so zadrugniki vsako leto prepasli na svojem zadrugnem pašniku. Zadruga kot živinorejska zadruga je seve prevzela v svoja pravila še druge smeri in naloge živinorejstva, vendar je po večini ostalo samo pri pašništvu ter je tudi še danes približno tako.

Občni zbor Živinorejske zadruge preteklo nedeljo, ki so ga člani prav številno obiskali, se je dotaknil tudi tega vprašanja, ki ga je nakazal tudi zvezni zadrugni revizor v svojem poročilu. Uspelo pa je zadnja leta kakovost zadrugnega pašnika zelo dvigniti. Kakor je povedal predsednik upravnega odbora Mirko Kumer, se je pri nekem ogledu tudi uradni izvedenec agrarne oblasti zelo pohvalno izrazil o pašniku ter zagotovil še nadaljnje subvencije za umetna gnojila.

Kmetje-zadrugniki imajo ugodnost, da pasejo svojo živino na zadrugnem pašniku primeroma poceni, zaradi tega stane

vzdrževanje in izboljševanje pašnika več, kakor pa donša pašnina. Ko si je zadruga v zadnjih letih z izkupičkom za les precej opomogla ter popravila hlev in poslopje, si nabavila nekaj inventarja, predvsem pa z velikimi stroški zgradila potrebno tovarno pot, kar pomeni, da je zaradi lažjega prevoza pridobil les na veljavi tudi v tej višini, so sklenili, da bodo k vzdrževanju in izboljševanju pašnika poleg pašnine uporabljali dohodek za les, ki ga je treba iz leta v leto smotrno iztrebljati. Delali bodo na primer drva ali jamski les. Povpraševanje po drvah bo letos zaradi množine od snega polomljenega lesa manjše, vendar bodo spet prišla leta, ko bo za drva nedvomno spet veliko zanimanje.

Gozd je za gospodarski obstoj gorskih kmetij vedno važnejši ter posvečajo gozdnemu gospodarstvu v kmetijskih obratih vedno več pažnje. Prav tako je substanca gozda tudi za to živinorejsko zadrugo važnega pomena, tako rekoč hrbtenica trdnega obstoja. Gozd na zadrugnem posestvu je zelo trpel v času nacistične nasilne oddaje lesa, ko so prav v ta les posebno posegali. Za potrebno obnovo ga je morala po vojni tudi zadruga precej posekati. V bodoče pa hoče zadruga gozd negovati in tudi na tem področju pokazati zgledno gospodarstvo. Razveseljivo je, da razpolaga zadruga z odličnim gospodarskim strokovnjakom, Martinom Cehnerjem, ki se z znanjem in marljivostjo prizadeva tudi za zadrugni gozd. Letošnji nasadi mladih drevesc so ogroženi zaradi suše ter so tudi že iz vrtov dobavljali manj sveže sadike.

Predsednik upravnega odbora je pre-

bral obsežno revizijsko poročilo, ki je v celoti ugodno, malenkostne nedostatke pa bo odbor odpravil, v kolikor jih še ni. Računski zaključek z razveseljivim dejstvom, da zadruga skoraj nima nobenih obveznosti, je občni zbor odobril soglasno.

Nadalje se je predsednik spomnil v zadnjem času umrlih zvestih zadrugnikov. Navedel je Štavadharjevega očeta, ki je bil med ustanovnimi člani zadruge, spomnil se je Janeza Kosa, ki je bil načelnik v letih hude krize in v nacistični dobi, omenil pa je tudi umrlega Jožefa Tomaža, ki je prav tako s predanostjo sodeloval v zadrugi.

Namesto umrlega člana upravnega odbora Janeza Kosa je občni zbor izvolil Jakoba Kosmača, p. d. Ditmarja na Belšaku. V nadzorni odbor, katerega volitev mora biti po pravilih vsako leto, so spet izvolili dosedanje odbornike.

Ob priložnosti občnega zbora so zadrugniki prijavili živino na pašo, ki jo bodo gnali v soboto, dne 31. maja. Na zadrugnem pašniku in posestvu se bodo zadrugniki tudi posvetovali o potrebnih ukrepih za čim boljši napredek koristne ustanove.

KOLENDAR

Petek, 23. maj: Janez R.
Sobota, 24. maj: Johana
Nedelja, 25. maj: Binkošti
Ponedeljek, 26. maj: Bink. p.
Torek, 27. maj: Beda
Sreda, 28. maj: Avguštin
Četrtek, 29. maj: Maksim

Sateliti

Ameriški sateliti so dokazali, da je v višini nad 1500 kilometrov žarčenje tako močno, da je treba človeka, ki bo potoval v vesolje, opremiti s posebnimi varovalnimi napravami. Znanstvena merjenja in podatki, ki so jih poslali na Zemljo umetni sateliti s svojimi vgrajenimi oddajniki, so dali še druge presenetljive rezultate.

Te podatke so prvič objavili na skupni seji ameriške Akademije znanosti in Ameriške fizikalne družbe. Sovjetski znanstveniki doslej svojih izkušenj s sputniki v toliki meri še niso objavili.

Ameriški znanstveniki so med drugim ugotovili predvsem:

V višini 370 kilometrov je zrak okoli štirinajstkrat gostejši, kot so doslej domnevali.

Toploto v umetnem satelitu bo mogoče brez večjih težav ohraniti v območju od 0 do 40 stopinj, t. j. v temperaturi, v kateri se lahko tudi človek dalje časa brez težav zadrži.

Nevarnost, da bi prišel satelit v roj meteoritov, je minimalna. Mikrometeoriti (telesca s premerom tisočinke milimetra) pa povzročajo tako malenkostno škodo, da obvaruje satelit pred njimi že kovinska plošča debeline četrтинke milimetra.

O nepričakovanem močnem žarčenju je poročal dr. James Allen, fizik na univerzi Iowa. On je izdelal merilne instrumente za kozmično žarčenje, vgrajene v oba ameriška satelita, ki so ju izstrelili 31. januarja in 26. marca. Allen je poročal, da je v višini 1600 kilometrov žarčenje sto-krat močnejše kot so pričakovali. Merili pa so samo intenzivnost žarkov, ne pa tudi njihove kvalitete. O vrsti žarkov zato znanstveniki ne vedo ničesar.

Če sodijo ti žarki v območje rentgeno-

vih žarkov, bi po mnenju dr. Allena to pomenilo, da se človek ne bi smel zadržati v višini preko 1600 kilometrov dalje kot pet ur, ne da bi ga debele plasti svineca oziroma druge varnostne snovi obvarovale pred nevarno količino rentgenovih žarkov.

Nadaljnji poizkusi s sateliti, ki bodo prodrli še dalje v vesolje, bodo po Allenovem mnenju dokazali, ali je ta plast žarčenja debela morda le nekaj stotin ali tisočev kilometrov.

Osebni helikopter

Že v davnih časih so si ljudje prizadevali, da bi uporabljali krila, kar naj jim bi zagotovilo popolno svobodo gibanja. Zdaj je pionirska doba letalstva že davno za nami: ljudje, ki potujejo z letali, nimajo vtisa, da prosto letijo. Jasno je: bolj ko se bo letalstvo razvijalo in izpopolnjevalo, bolj bo omejena svoboda potnikov, hkrati pa bodo predpisi o varnosti zračnega prometa čedalje strožji. Čez nekaj let, ko se bodo vključila v promet velika potniška letala z reaktivnimi motorji, bo število letališč sorazmerno

manjše, letala pa bodo le še delala velikanse zemljepisne skoke od enega letališča do drugega.

V oči široke javnosti nastopa zato helikopter kot edina pozitivna reakcija proti tem spremembam prvotnih letalskih konceptov. Helikopter omogoča ljudem dejansko prost polet. S komercialnega stališča pa je težko verjeti, da bodo helikopterji kdaj izpodrinili klasična letala. Zaradi sorazmerno majhne hitrosti (okoli 200 km na uro) je helikopter manj primeren za prelete razdalj, ki so večje od 400 km, na razdaljah do 100 km pa imajo prednost avtomobili.

Navzlic temu posvečajo po svetu čedalje večjo skrb izpopolnjevanju majhnih, enosedelnih helikopterjev za športne in vojaške potrebe. Prvi helikopter, ki ga je bilo mogoče pritrčiti pilotu na pleča, so izdelali leta 1945. Helikopter — tako se je imenoval — je tehtal 45 kg, rotor pa je imel jakost 20 KM. Ta prvi poskus se ni ravno najbolje obnesel, ker se večina pilotov ni mogla v primeru letalske okvare spustiti na tla z bremenom 45 kg na plečih, zato si zdaj prizadevajo za lažje osebne helikopterje.

Helikopterski konstruktorji so v zagati, ker ne vedo, ali naj izpopolnjujejo zelo lahki helikopter, ki si ga pilot z jermeni pritrdi na pleča, ali pa se odločijo za težji aparat, neke vrste zračni motocikelj, ki bi tehtal 60 do 70 kg.

Vse kaže, da je za turistične potrebe primernejši aparat druge vrste. Tako je ameriška družba »Hiler Helicopter« konstruirala »leteči bicikelj«, ki ga je mogoče zložiti in razstaviti v desetih minutah. Tehta 115 kg, poganja pa ga majhen bencinski motor, ki ga ima pilot na plečih. Nekaj podatkov o tem aparatu: maksimalna višina 4500 m, hitrost vzpona 250 m v minuti, maksimalna hitrost v manjših višinah 115 km, povprečna hitrost pa 85 km na uro. To zračno vozilo porabi na 100 km okoli 15 litrov goriva.

Ali je televizija mamilo?

Ali je televizija mamilo prav kot opij ali alkohol? — To vprašanje na veliko obravnavajo v ZDA, ker mnogi Američani po cele ure presedijo pred televizijskimi sprejemniki, tako da so njihovi zdravniki že zaskrbljeni.

Zdravniki so ugotovili, da so posledice »zastupljenja s televizijo« podobne onim, ki nastanejo pri uživanju heroína in morfija, zato ameriški zdravstveni delavci zdaj čedalje prizadevneje proučujejo to vprašanje.

Teh pojavov pa niso ugotovili samo Američani, temveč tudi medicinski strokovnjaki v drugih deželah, kjer se je televizija že precej razširila. Tako je na primer opisal neki francoski specialist za možganske bolezni čudno »televizijsko nesrečo«. Znano je, da je v človeških možganih val imenovan »gama 14«, ki vpliva na slabitev življenjske energije in na stanje. V normalnih razmerah ta val ne škoduje, v določenih primerih pa je zelo nevaren. Delavec, ki preverja televizijska platna, je nezavesten obležal na svojem delovnem mestu. Ugotovili so, da je bil televizijski zaslon postavljen napačno in oddajal valove, ki ustrezajo frekvencam gama 14. Zaradi tega se je pogreznil v hipnotično spanje.

Podobna nesreča se lahko primeri tudi avtomobilskim voznikom, ki neprestano vozijo mimo drevesnih senc. Edino zdravilo je v tem, da voznik vsake toliko časa za sekundo ali dve zapre oči in pri tem naglo zmanjša hitrost, da spremeni ritem vožnje.

Gledati bo mogoče brez oči

Doslej je veljalo, da je človek dokončno slep, brez vsakega upanja, da bi še kdaj spregledal, brž ko je izgubil oči. Nedavno se je izkazalo, da je mogoče videti tudi brez oči, dokler ima človek očesni živec. Namesto oči lahko sprejema slike (svetlobo) naprava, n. pr. takšna, kakršen je radar (ali televizija), treba je le povezati napravo z očesnim živcem. Toda kako?

To je pokazal zdravnik za živčne bolezni dr. John Button. Trdil je, da celice v možganih, ki opravljajo nalogo, da prenašajo v zavest slike iz vidnega sveta, ne okrnejo in ne zamrejo pri slepih ljudeh. S silno tanko žico, tanjšo kakor las, je prodril v male možgane do središča vida slepega človeka, zunaj pa je žico povezal z napravo za prenos svetlobe. Slepi človek je spregledal. Napraviti vse to pa je seveda mnogo težje kakor pa opisati. Vendar smemo upati, da se bodo zdravniki in tehniki izurili pri takšnem »odpiranju oči« ljudem, ki niso imeli več upanja, da bi še kdaj spregledali.

Izkoriščanje energije ognjenikov

Že od nekdaj so poskušali v predelih, kjer je mnogo ognjenikov, izkoristiti ogromno energijo, ki bi mogla gnati električne centrale. Najresnejši so bili poskusi na Japonskem, ki je med najbolj nemirnimi vulkanskimi predeli na svetu. Tam obratuje poskusna električna centrala z močjo 30 kilovatov, ki jo poganja vulkanska para. Ko so dobili prve izkušnje, so lahko prešli na projektiranje električne centrale s 30.000 kilovati, ki bi jo kasneje povečali na 150.000 kilovatov. Na Japonskem bodo izkoriščali ognjeniško energijo v zelo velikem obsegu, ker lahko za pogon električnih central izkoristijo okoli 40 še aktivnih vulkanov.

V Evropi je samo Italija izkoriščala vulkansko energijo, ker ima sama vse tri aktivne evropske ognjenike: Vezuv, Stromboli in Etno. Vulkansko energijo izkoriščajo pa tudi v neaktivnih področjih.

Prav tako poskušajo razširiti energetsko osnovo v Srednji Ameriki, ki ima mnogo vulkanskih predelov. Salvador, najmanjša srednjeameriška država, se je odločila, da bo izkoristila celo vrsto vulkanov. Ta država ima največ ognjenikov na vsem ameriškem kontinentu. Ne proučujejo pa samo že ugasle vulkane, ampak tudi tiste, ki so še aktivni. V pod-

nožju ognjenikov bodo zgradili priprave, ki bodo sprejemale in spreminjale toploto vulkanskih plinov v električno energijo. Pričakujejo, da bodo z relativno malimi investicijami in v kratkem času elektrificirali Salvador.

Z oblakov bodo brali

Toda ne kakšne svetlobne reklame, kakršna je dandanes v navadi ponekod (predvsem v Ameriki); brali bodo z oblakov, kakšno bo vreme. Doslej so oblake bolj opazovali le vremenslovci in letalci, pa tudi seveda kmetje. Nekateri kmetje se sčasoma tako izurijo v tem branju, da so kos celo izkušenim vremenslovcem. Dandanes pa je vremenslovje tako napredovalo, da bi bil mogoč uspešen pouk šolske mladine, tako da bi se naučila abecedo oblakov.

V ta namen so v Angliji izdelali poučni šolski film; v barvah so posneli vse vrste oblakov in megle. Iz filma se naučijo razpoznavati oblake med seboj, da jih spoznajo potem v naravi ter da lahko tudi kaj sklepajo iz njih. Takšen pouk je velikega pomena za poklice, ki imajo delo v naravi, na prostem. To velja zlasti za obdelovalce zemlje, ki morajo biti med drugim tudi sami vremenslovci.

vila objokana sužnja, da je v deževni noči izgnila Slovenka. Balambak je takoj poslal deseterico najboljših jahačev in vohunov za njo proti Donavi. Toda vsi so se vrnili in izjavili, da jo je odnesel Šetek ali sam Bes Slovenov po zraku. Nobenega sledu niso našli. In zato je sedel Balambak žalosten in v bridkosti zakopan pred praznim Tunjuševim šotorom.

»Ne boš prepeval Tunjušu, ker ga ni.« Radovanu je srce zavriskalo. Pa se je potuhnil in menil žalostno:

»Ker ga ni? O, zaman moja pot izza Črnega morja, da vidim obraz orla, katerega ime se izgovarja z upognjenim hrbtom po deželi Slovenov in Antov, Obrov in Varhunov, v rodu Alanov in Herulov.«

»In na dvoru Upravde, ki ga je pozval predse!«

»Uprava, o, veliki car iztoka in Afrike, o, Tunjuš je eden, edin! Atila, nisi ljubil zaman Ernaka in moj davni ded, veliki čarodej in prvi kozelnik, ni prerokoval laži, da bo slava Hunov ohranjena v krvi Ernakovi. Ni lagal, velmožni! Čemu torej žalost v taboru? Razodeni! Razvedrim kri tebi in tvojim molojcem!«

Radovan je brenknil ob strune.

»Žalost je bridka skrivnost! Samo izvoljeni molojci so slutijo!«

»Ne zapiraj žalosti v prsi, da ti ne uje srca! Razodeni jo pevcu in čarodeju svojega rodu! Deklice izročajo žalost mojim strunam, glavarji in starešine narodov za-

upajo meni bridkost, pa bi ne zaupal brat bratu?«

Balambak je povsili glavo in jo gugal na levo in zmajeval na desno. Razmišljal je besede čarodeja — Radovana.

Ta je samozavestno sedel na tla, rahlo dromljal po strunah in ubiral žalostno hunsko pesem. Zavriskal bi bil, tolika radost mu je polnila prsi, ko je zvedel, da Tunjuša ni doma. Ali radost mu je kalila skrb, da Ljubinice bržčas ni v taborišču, da jo je skril pesjan drugod, morda jo je vzela celo s seboj v Bizanc. Najrajši bi bil pustil Balambaka pred šotorom in se napotil dalje iskat sledi po ugrabljeni deklici. Toda čudna žalost mu je bila zanimiv voz. Hotel ga je razvezati in zato je ostal in čakal Balambakovega poročila.

Čez dolgo ustavi Hun kinkajočo glavo, zapiči oči v Radovana in ga gleda dolgo nepremično. Črne drobne zenice so se mu širile kakor v spoznanju, Radovanu sta lezla gorkota in mraz po hrbtenici.

»Če me prepozna, če se domisli Radovana — prekletstvo tvojemu hunskemu spominu — bogovi, na pomoč, udarite ga s slepoto!«

Iskreno je molil Radovan, obraz pa ni okrenil od motno gledajočih Balambakovih oči. Počasi so se skrčile Hunove punčice, oči so se skrile pod stlačeno čelo v dupline. Balambak ga ni spoznal.

»Ovna tebi, Svečovit, in Morani kozla,

pošteno rejenega kozla, ker sta oslepila tega smrdljivca!«

»Praviš, da si čarodej?«

»Sin velikega preroka in pevca z dvora Atila.«

»Če ti razodenem bridkost, ali bi ti ozdravil rano? Ali bi ti otel mojo glavo?«

»Samo bogovi so vsemogočni! Povem ti pa, da sem zacelil na tisoče src, da sem izmaknil na tisoče glav iz zank.«

»Pojdiva torej!«

Balambak je vedel pevca v svoj šotor in mu razodel tajnost — beg Ljubinice.

»Pogibel! Tunjuš je ovražen! Slovenka je čarodejka!«

Radovan je razklenil palec in kazalec v dolgo ped in segel z njovo sivo brado, tako je bil navajen, kadar je iztuhtal in pogodil važno reč. Ko so se prsti stisnili in niso ujeli sivih dlak, se je domislil, da je obrit, in poprijel je s prsti široko, suho čeljust.

»Ovražen — čarodejka — pogibel, o-o-o, je stokal Balambak. »Tako sem sodel sam, tako sodijo molojci, tako govori naša zaplakana kraljica, zarja v jutru, sokolica Alanka. Ovražen, orel je zastupljen po čarodejki! Ali ni leka za njegovo srce? Ali je pogibel kakor z dletom vdolbena vanj?«

Radovan je namrgodil čelo, namrščil obrvi, skremžil obraz in se zamislil.

»V precepu si, Radovane,« je preudarjal tehtno. »Izviš se, sicer te zadavijo.

F. S. FINŽGAN

POD SVOBODNIM SONCEM

DRUGA KNJIGA POVEST DAVNIH DEDOV

72

DEVETNAJSTO POGLAVJE

»Kakor peruti črnega vrana leži žalost nad taborom! Vdite me, pred Tunjuša, edinega potomca Ernakovega, da mu zapojem junaško pesem in razvedrim dušo. Zakaj moja plunka je dedščina pevcev, ki so prepevali na dvoru kralja vesoljne zemlje, našega očeta in gospodarja Atila.«

Tako je ogovoril preoblečeni in zakrinski Radovan Balambaka. Drugi dan po Ljubiničinem begu je došel v taborišče. Desetkrat se je pogledal v košček brušenega jekla, preden si je upal v tabor.

»Ne spozna me niti Balambak niti Tunjuš.«

Radovan je bil zadovoljen, ko je motril svoj namazani in obriti obraz v jeklenem ogledalcu. Zbral je ves pogum, obljubil bogovom neizmerne obete in se napotil v taborišče. Takoj med molojci pa je opazil globoko žalost. Balambak je sicer porazil varhunske ovčje tatove in se vrnil vesel domov. Toda doma mu je ja-

ZA GOSPODINJO IN DOM

Vlagati začnimo že sedaj

Mesec maj je tu in z njim se začnajo vsakoletne naloge skrbne gospodinje, da bo začela postopoma pripravljati zalogo za dolge zimske mesece. Kako prav nam pride razna konzervirana ali posušena zelenjava, razni kompoti in sokovi. Praktična gospodinja si je v ta namen že v zimski dobi, vsak mesec prihranila kak kilogram sladkorja, da ne bo v poletnih mesecih denarnica preveč obremenjena. Če katera letos ni pomislila na to, si velja to zapomniti za prihodnjo zimo.

V tem mesecu si bomo pripravile nekaj **zdravilnega soka iz smrekovih vršičkov**. Če bomo pozimi prehlajene, nam bo žlička takega soka izredno dobrodošla.

Vršičke očistimo in preberemo ter odstranimo vse smeti. V večji kozarec za vlaganje vložimo plast vršičkov in jih potrosimo s plastjo sladkorja, tako delamo, dokler ne porabimo vseh vršičkov. Kozarec postavimo na sonce. Ko se ves sladkor stopi in se vršički potope na dno, sok odlijemo, precedimo in spravimo v čiste, suhe steklenice. Dobro zaprte shranimo v temnem in suhem prostoru.

Pripravimo si tudi pehtranov kis. Peh-

tran operemo in posušimo. Nato ga damo v kozarec in nalijemo nanj dober vinski kis. Pustimo ga nekaj dni na soncu, nato pa ga odlijemo v čiste steklenice. Na pehtran pa ponovno nalijemo vinski kis in zopet postavimo na sonce. Ta kis precedimo in zmešamo s prvim odlitim, da bi ne imel tako močnega duha. Pehtranov kis rabimo za razne solate in pikantne omake.

Na trgu dobimo že lep zelen peteršilj in drobnjak. Zaradi bogatih vitaminov ga dodajmo čimveč dobro sesekljane raznim juham, krompirjevi solati, kumaram in tako dalje.

V maju so tudi najboljše jajca za vlaganje. Jajca vlagamo v apno, hiperman-gan, pepel ali pa v sol. V soli konzervirana jajca ostanejo sveža tudi 8—10 mesecev. V posodo damo plast soli in vanjo položimo vrsto jajc tako, da se med seboj ne dotikajo. Nanje damo zopet plast soli in nato zopet jajca. Tako postopamo, dokler ni posoda polna. Jajca morajo biti vsa pokrita s soljo. Posodo prekrijemo s čisto krpo in postavimo na hladen prostor.

Kako preizkusimo, če so jajca dobra in sveža? Veliko posodo napolnimo z mrzlo vodo in damo vanjo pest soli. Ko se je sol stopila, polagamo jajca v vodo. Sveža jajca se potope, dočim plavajo stara na površini. Jajca potem dobro obrišemo in osušimo ter jih vlagamo.

Živilska shramba

V tem času je naša živilska shramba, rekli bi najbolj revna. Stare zaloge so že skoro pošle, novine pa še ni. Bo pa kmalu. Prve bodo češnje in jagode, potem grah itd. Za novino moramo shrambo pripraviti ravno v tem času, ko je skoro prazna. Kadar bo lep, sončen in malo vetroven dan, bomo odprle okno in vrata na stežaj, da bo prisijalo ljubo sonce v shrambo. Vse police bomo znosile na zrak in jih poribale s toplo milnico ali s pepelovim lugom. Tega si pripravimo tako, da že prejšnji večer vlijemo v lesni pepel v škafu vrele vode, pomešamo in pustimo stati do jutra. Naslednji dan čisti lug previdno odlijemo, ga segrejemo in rabimo. Poribane deske splaknemo s čisto vodo in jih naložimo nekam v zračen in senčen prostor, da se lepo posušijo.

Patentne kozarce odpiramo

Konservne oziroma patentne kozarce včasih težko odpremo, ker se je gumast obroček sprijel z robom kozarca. V tem primeru počasi povlecimo razširjeni košček obročka, tako da pride nekaj zraka v kozarec, nakar pokrovček dvignemo. S silo, z nožem ali škarjami ne smemo odpirati, ker lahko poškodujemo brušeni stekleni rob ali obroček. Ako ne gre drugače, vtaknemo kozarec v toplo vodo, da se nekoliko ogreje, nakar obroček kmalu popusti.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Če v žili nastane sesedek

Zgodi se, da se sesede kri v žili dovodnici na enem ali več krajih in da nastane iz tega sesedka trombus, žilni čep ali več čepov. Ti lahko zavirajo na tistem mestu prehod krvi deloma ali popolnoma. Od kraja in žile dovodnice, v kateri ta čep leži, zavisi, v koliko se pojavijo različne težave v udu ali okolju, ki ga zajema področje tiste odvodnice. V takih predelih se lahko pojavijo kaj hude bolečine; če je trombus v enem izmed udov, ovire v delovanju uda, oteklina itd. V nekaterih primerih se čep inficira, okuži, in grozi potem sepsa, zastrupljenje krvi, ali pa se čep odtrga, zaplava po žili navzgor v srce ali celo iz njega naprej in povzroči večjo ali manjšo nevarnost za življenje. Nastane tako imenovana embolija zaradi trombusa. Možno so še embolije drugih vrst, n. pr. maščobna, zračna itd.

Kaj rado spremlja trombozo tudi vnetje dovodnice same in imenujemo potem ta skupni pojav, vneto odvodnico in trombus, s tujko thrombophlebitis. Trombus nastane rad prav na mestih, ki so bila poprej vneta. Vnetja pa nastanejo bodisi zaradi poškodb bodisi zaradi vnetij

okoli žile ali tudi zaradi vnetij v drugih predelih telesa, bodisi zaradi prepočasne kroženja krvi pri hujših okvarah srca, včasih tudi po operacijah, čeprav je bil ves material, ki so ga rabili pri operaciji, strogo razkužen. Lahko se pojavi trombus v krčnih žilah, tudi pri nekaterih vrstah injekcij v žile. Pri thrombophlebitisu nastanejo v krčni žili štrnaste zdebeline, ki se vlečejo v smeri poteka dovodnice. Koža postane tam lahko rdeča, ud lahko na tistem mestu nabrekne ali oteče in pojavijo se, zlasti pri premikih uda, hude bolečine. Tudi telesna vročina se lahko dvigne.

Tromboza ni torej lahka stvar, ob kateri naj bi človek brez skrbi delal težka dela. Da bi se vnetje ne širilo naprej in zaradi nevarnosti embolije, je treba takoj v posteljo, skrbeti, da ud čimbolj miruje, staviti na vneta predele hladne obkladke in takoj poklicati zdravnika. V mnogih primerih se tako obolenje na obkladke, primerna mazila in penicilin kmalu zavre in izgine. **Pod nobenim pogojem ne smemo takih zdebelenih vnetih tromboflebitičnih mest stiskati, drgniti, masirati. To je že marsikdo plačal z življe-**

njem. Pri dobro omejenih trombusih in pod določenimi pogoji sme kirurg taka mesta odpreti in z veliko previdnostjo odstraniti čep. V izrednih primerih se kirurgi odločijo za operativni poseg tudi, če je obolenje zajelo večjo ploskev, toda poprej napravijo vrsto predukrepov in med operacijo soukrepov. Po načinu poteka obolenja določi zdravnik, koliko časa mora ud počivati. Tako mirovanje se zavleče lahko tudi mesece dolgo. Namesto hladnih obkladkov stavimo na tromboflebitični ud nad vneta mesta obkladke z vodno raztopino Burowih tablet, ki jih danes skoraj že vsak pozna. Tudi je dobro podložiti ud čim višje. Phlebitis (vnetje odvodnice) in thrombophlebitis (vnetje odvodnice s krvnim čepom) ni tako vsakdanja bolezen, da bi morali stalno trepetati pred njo. Vendar ni tako redka, da bi ne bilo treba vedeti, kako se pri tem ravnati. Če začutiš bolečine v poteku odvodnic, če vidiš, da so se po žilah pojavile zdebeline, ki niso le običajni vozli krčnih žil, ampak bolj trda mesta, če vidiš rdečkaste ali rdeče lise na progah žil, tedaj le leži takoj v posteljo, napravi, kar sem rekel in pokliči takoj zdravnika.

na eno ali več krajih in da nastane iz tega sesedka trombus, žilni čep ali več čepov. Ti lahko zavirajo na tistem mestu prehod krvi deloma ali popolnoma. Od kraja in žile dovodnice, v kateri ta čep leži, zavisi, v koliko se pojavijo različne težave v udu ali okolju, ki ga zajema področje tiste odvodnice. V takih predelih se lahko pojavijo kaj hude bolečine; če je trombus v enem izmed udov, ovire v delovanju uda, oteklina itd. V nekaterih primerih se čep inficira, okuži, in grozi potem sepsa, zastrupljenje krvi, ali pa se čep odtrga, zaplava po žili navzgor v srce ali celo iz njega naprej in povzroči večjo ali manjšo nevarnost za življenje. Nastane tako imenovana embolija zaradi trombusa. Možno so še embolije drugih vrst, n. pr. maščobna, zračna itd.

Kaj rado spremlja trombozo tudi vnetje dovodnice same in imenujemo potem ta skupni pojav, vneto odvodnico in trombus, s tujko thrombophlebitis. Trombus nastane rad prav na mestih, ki so bila poprej vneta. Vnetja pa nastanejo bodisi zaradi poškodb bodisi zaradi vnetij

PRAKTIČNI NASVET

Obleko iz sukna lepo obnovimo s tobako. V dva in pol litra vode skuhamo 50 g tobaka za pipo. Krop precedimo in namakamo vanj trdo ščetko, s katero skrtamo obleko, ki smo jo prej dobro izteple in izprašile. Obleko potem obesimo v senco in ko je že skoraj suha, jo zlikamo preko krpe za likanje. Sukno postane svetlo in lepo kot novo.

Alanka — ženska — kraljica — pa vendarle, ženska je ženska. Odpovem se vinu do smrti, če ni beg Ljubince v zvezi z Alanko. Naj se igrajo mladi lisjaki z mojo glavo, če ni vse to zabeljeno z maščobo ljubosumja. Ljubince niso dobili, o bogovi, če ni niti zbežala, če je umorjena, bogovi, bogovi!

Radovana je zbudlo v očeh, ostro je potegnil sapa skozi nos, razprl nosnici in poplaval z njima kakor mlado žrebe.

»Ni vdolbena pogibel z dletom, pisana je v pesek, ulije se ploha in raze bodo izprane. Pojdiva k Alanki!«

Zapovedujoč je izgovoril te besede, odgrnil zagrinjalo in stopil iz šotora.

Balambak mu je pokorno sledil.

Pred kraljičinim šotorom je godec prijel za strune in zapel Hunici pesem o sončni rozi sredi stepe. Balambak je hotel pred njim do Alanke.

»Ne smeš,« mu je zabranil z roko Radovan in vstopil. Ko je zagledal Alanko, so se starcu od začudenja zasvetile oči.

»Na bogove, vredna je nove pesmi. Kakor vila!« Vendar je takoj povsile pogled, sklonil koleno in izpregovoril:

»Duh mojih očetov se je pojavil v mojem srcu in mi govoril: Vstani in pojdi tja, kjer žari sonce tvojega rodu. Potrebuje te nekdo! Napolil sem se, stari pevec in čarodej, in sem cestoval brez nehanja in sedaj stojim pred teboj, kraljica, da ti pomagam v bridkosti. Velika je tvoja

bolečina. Izdrla si trn, ki se je zasadil v srce, ker si odstranila čarodejko Slovenko!«

Radovan je za hipec premolknil in izpod čela pogledal Alanko. Njeno lice je prebledelo.

»Zadel sem!« je preudaril in nadaljeval.

»Ne slutijo tega molojci, ne sluti Balambak, toda slutil bo on, ko se vrne. In zato sem prišel, da ga izlečim in mu vlijem pozabnost ter zagovorim čare Ljubince.«

»Ti vse veš, o j ne pogublaj me!«

»Kdor si vjezdi podplat na stegna zato, da bi otel, ne pogublja. Ne taji mi ničesar. Skrivnosti padajo v moje srce kakor v grob. Razodeni najprej, ali Slovenka živi ali je že ugriznila v travo, čarodejka malopridna!«

»Ne vem; skrivnosti so v gorah Hema!« Radovan je postavil palec na čelo in razmišljal.

»V gorah Hema, tri sto besov spi v teh očeh, zavedla jo je na jug med volkove, med klateže, da pogine.«

»Modro si ukrenila, kraljica, da je nisi zapodila čez Donavo. Toda čarodejka otruje tudi zverjad in se otme. Dokler pa živi, ni rešitve Tunjušu. Zato povej, kako si se je znebila, povej do mrvice, jaz grem za njo in jo umorim!«

Alanko je pretresla sladka slast. Segla je po usnjatem mošnjičku in ga pomolila Radovanu.

»Za plačilo! Otmi me, naš rod te bo hvalil stoletja!«

»Nočem plačila, ali trošek utegne biti na potu, zato vzamem. Pripoveduj!«

Alanka je zamamljena razodela vse o Ljubinici. Povedala je, da ima konj, na katerem je zbežala, desno prednje kopito izkrivljeno navzven. Lahko mu bo dobiti sled.

Nato je Radovan poprosil za kozarec vina. Sužnja je prinesla lepo roženico v šotor. Godec je postavil posodico predse, dvignil preprogo, razgrebel zemljo in zakopal kozarec do roba vanjo. Nato je začel govoriti z latinskimi besedami nad čašo in vinom urok, ki naj vdihne Tunjušu pozabnost Ljubince. Kremžil je obraz, zavijal oči, pačil ustnice, zamahoval z rokami nad vinom in momljal in ponavljal neprenehoma:

»Devoret te diabolus, cauda vaccarum, devoret, devoret!«

Alanka je s tiho grozo prisluškovala nerazumljivim besedam. Prsi so se ji dvigale, oči je upirala plašno v kozelnika.

Ko je Radovan uroke dovršil, je zagnil čašo s preprogo in jo skril.

»Čuvaj to pijačo! Ko se vrne Tunjuš, podaj mu iz roženice pozdravni napoj in v hipu si njegova edina, Slovenke se ne domisli več. Jaz pa odidem jutri za njo, da jo umorim na slavo in korist rodu

Hunov, na slast in veselje tvoji ljubezni.«

Godec je vzel možnojo z zlatniki, udaril na plunko divjo pesem in odšel iz šotora. Zunaj je dejal Balambaku:

»Raduj se, rešen je Tunjuš, oteta vaša kraljica! Tvoja glava ne pade z ramen, veliki hlapec največjega gospoda!«

Takoj so se zgrnili molojci krog kozelnika, na ognju je zašumela maščoba, sužnji so privlekli mehove z vinom, ves tabor je zaplesal od radosti ob zvokih navdušene plunke.

Radovan je užival čast in slavo in strežbo z visoko dostojnostjo. Buča se mu je neprenehoma polnila z vinom, njegov jezik je govoril čuda osuplim Hunom, da je godec skrivoma razmišljal o sebi, od kod zajema njegova pamet to nedosežno modrost. Zakaj odkar cestuje po črni grudi, še nikdar ni lagal s tako izvirnostjo kakor ta trenutek. Njegovo veselje je kipel do roba in čez v pozno noč. Samo ena, edina kaplja ga je kalila: Napil bi se bil rad dosita, pa si ni upal. Trikrat se je ugriznil v jezik do krvi, ker je na pol vinen hotel blekniti nepremišljeno besedo. Zato se je dostojanstveno zahvalil opolnoči in omenil mimogrede Balambaku:

»Bridko mi je, ker moram žaliti tvoje gostoljubje in odkloniti vino. Toda, če je mogoče popraviti žalitev, uklonim se in dovolim, da obesi meh vina na sedlo mojemu konju!«

* Satan naj te požre — kravjerepnik.

(Nadaljevanje sledi)

Janez Vajkard Valvasor:

KMEČKI PUNT

Kmalu po nastopu 1515. leta je dalo nebo čeprav naravno, vendar pomenljivo znamenje nenavadnih dogodkov: dne 10. februarja so se nad kranjskim obzorjem pokazala tri sonca v treh mavricah, zraven pa nekaj ognjenih vojsk, bojujočih se med seboj.

Kmalu nato so se začeli upirati kmetje in napravili na Štajerskem, Koroškem in Kranjskem zvezo, a začeli so tisti na Kranjskem. Ta upor so imenovali slovenski punt. Kranjska vstaja ima svoj vzrok v deželni davku, a prvi so začeli Kočevci. Uporniki so najprej ubili svojega

gospoda, gospoda Jurija Turna in oskrbnika Gregorja Stržena. Ta umor je tudi druge kmete po vsej deželi vzpodbudil, da so se dvignili zoper svojo gospodo in mnogim zlomili vrat. Premagali, izropali in razdejali so veliko graščin in gradov, tako Turn, Rako, Boštanj, Rekštajn, Mokronog, Rožek, Polhov Gradec, Čušperk, Mirno in druge.

Dne 17. maja (Megiser piše, da je bil ravno vnebohod) so z naskokom zavzeli grad Mehovo, vrgli oba gospoda brata Mindorfa, Maksa s Clisse in gospoda Gašperja Werneckerja raz zid ter pobili v

gradu še petnajst drugih plemičev. Megiser tudi omenja, da so bratoma Mindorfoma najprej glavo odsekali in potem trupli čez zid vrgli, da so Mindorfovi ženi obleko sneli ter jo pahnili skozi vrata in da so ji hoteli zadaviti otročiča, da pa ga je pestunja, stara ženica, še odnesla.

Deželni stanovi kranjski so po poslanstvu prosili pomoči pri koroških deželnih stanovih. Dobili so jo: Koroška je dala sto oboroženih konjikov in štiri sto pešcev, ki naj bi v petek pred sv. Trojico ali osem dni nato odrinili proti Celju ali Slovenjmu Gradcu pod poveljstvom stotnika Hieronima Zothna. V naslednjem 1516. letu je tudi cesar Maksimilijan poslal vojaštvo. Ta, zlasti pa koroška vojaška pomoč sta napravili veliko uslugo Kranjski, da se je dežela spet pomirila in upor zaustavil. Ko se kmetje niso odzvali cesarskim komisarjem ter se tudi niso hoteli zlepa pomiriti, so jih s silo spravili k poslušnosti. Voditeljem so, kolikor so jih ujeli, sodili z mečem, vsem drugim pa so naložili denarno kazen, vsaki hiši goldinar. Ta se še zdaj mora plačevati v večni spomin.

V Konjicah na Štajerskem je 1515. leta tudi izbruhnil puntarski ogenj, čeprav kmetje tukaj niso tako morilno ravnali kot na Kranjskem. Isto so napravili kmetje na Koroškem; zbralo se jih je kakih tri tisoč ter so si postavili neke vrste častnike in poveljnike, namreč vojskovodje in stotnike, nato dva četrtnika, dva prokuratorja ali govornika in tri pomočnike. Odposlali so razna pisanja z izjavo, da so se zbrali zaradi božje pravičnosti in da zahtevajo odpravo novih dajatev in vseh naklad. Tudi koroško kmečko zvezo so kmalu razgnali ter sklenili, naj podložniki v večni spomin plačujejo puntarski davek, namreč 8 fenigov. Tudi zapisali so ga in imenovali »puntarski fenig«.

LITERARNI KOLEDAR

27. 5. 1899 umrl pesnik Srečko Kosovel

28. 5. 1641 rojen znanstvenik, zgodovinar in književnik Janez Vajkard Valvasor

29. 5. 1830 rojen pisatelj in pripovednik Janez Trdina

Srečko KOSOVEL:

Starka za vasjo

Lačni otroci ležijo na senu,
burja vihra skozi lino
pod nizkim, sivim čelom hiše —
noč je pokrila ravnino.

Mali sanja: krompirček,
ne eden — polna skleda. —
Tiho stopa za temno vasjo
raztrgana sivka Beda.

Drugi sanja: krompirček v obliči
mrzle ročice ogreje. —
Tiho stopa za hišami
in se ledeno zasmeje.

Tretji, četrti in peti in vsi —
tisoč in več — jaz ne morem spati.
Ničesar nimam in vendar mislim:
vse, o, vse bi vam moral dati!

STEFAN KALIŠNIK: Stara teta in kukavica

V majski pomladi sem brodil po ozelelih bukovih globačah, obiral robove med gozdovi in se pehal po hribih. Bil sem mlad in sem verjel, da svet mora biti lep in niti na kraj pameti mi ni padlo, da modro nebo nad mehkim, svetlim zelenjem ni razpeto zaradi nas. V globačah sem poslušal ptičje žvižge in si z zelenjem božal obraz. Nad gozdovi sem se zamikal čez zelenje in popkovje v modro nebo in ga kazal vsem, ki bi jih rad imel ob sebi, a jih ni bilo ob meni. V mislih sem hodil z njimi z roko v roki in se jim zaziral v oči.

Z gora sem se vračal čez temačni Vovor in mimo rojstne hiše naše mame na Vodicah pod Vovorskim hribom. Na kolovoz pod hišo sem zaslišal glas osemdesetletne tete naše mame. Pela je pri kašči s hripavim glasom:

Moj ljubi bog, sam ti to veš,

kako je to, da zdaj več lušno ni...

Stopil sem po trati visečega vrta k stari teti. Sedela je na klopici pod hruško. Uprla je vame razorani, zaskrbljeni rdeči obraz pod sivimi lasmi, ki so ji gledali izpod nazaj zavezane rute. Ko me je stara žena prepoznala, se ji je ves okrogli obraz zmečil v srečnem smehlaju, da so se iskreče oči skoraj izgubile. Pokimala mi je v pozdrav; mojih besedi ni slišala. Z leti je bila oglušela.

Vstala je in ob palici zadržala s pokvarjeno nogo proti hiši.

Nekoč me je peljala na njivo koruze, se s težavo sklonila in rekla: »Poglej, kako se lepo vidi med stebli! Kot da bi človek pogledal po starem gozdu.« Rdeča njivska tla so bila brez plevelčka in pri tleh gledana koruzna stebila so res bila kot gozdl.

»Vse sem sama oplela,« je dejala teta s srečnim obrazom. Vse je bila sama oplela, plazeč se po pokvarjeni nogi.

Vedno me je spraševala če sem lačen. Poleti jo je zanimalo, če mi je hudo vroče, in pozimi jo je skrbelo, če me zebe.

Zdaj je prinesla iz hiše latvico kuhanih suhih hrušk, jo postavila na klop pri zidu, se mi nasmehnila, pokimala in dejala:

»Na jej! Sedi, pa jej!«

»Saj nisem lačen, teta!« sem rekel glasno.

»Kaj ne,« je dejala teta z nasmehom, »saj so dobre! Zato sem jih prinesla ven, ker je zunaj prijetneje kot v hiši.«

Jedel sem hruške in teta me je gledala z ugodjem.

»Kje si pa dobil zelenje?« je vprašala z vpitjem gluhega človeka.

»Na gozdu sem ga odlomil, teta!« sem ji zaklical v uho.

»Kje?«

»Na Gozdu!«

»A, je na Gozdu že zelenje?«

»Že!« sem ji vpil.

»Kaj?« je vprašala.

»Že je, že!«

»Kje si pa bil?«

»Na planini!«

»Kje?«

»Na planini!« sem kričal in kazal z roko navzgor, čez Vovor. Stara teta se je prizanesljivo nasmehnila in rekla:

»Ob tem času pa nisi bil na planini! Tam gori je še sneg!«

»Ni ga več, teta!«

Smehljala se je in pokimala, najbrž ni razumela, kaj sem ji govoril.

»A je hrib že zelen?« je vprašala počasi in živo. »Bukev pod planino že zeleni?«

»Do Podkrajnika pod planino je že zeleno!« sem vpil.

»Štefan,« je rekla teta, »je že kukavica tam gori? A si slišal kukavico?«

»Sem,« sem prikimal.

»Štefan, dvajset let že nisem slišala kukavice,« je počasi rekla teta. Gledal sem proti kašči, kjer so se v še goli trti spretavali ptiči.

»Štefan, dvajset let že nisem slišala kukavice! Prej sem jo pa poslušala vsako pomlad!« je rekel počasni zategli glas stare tete.

Zagledal sem se navzdol v sveže, svetlo, kipeče bukovno zelenje, pretkano z modrino mraka; zrak je bil topel in zveneč in mlado bukovno zelenje se je vlekle proti tuhinjskim hribom na vzhodu in se stapljalo z megličasto modrino hribov v daljavi, nad vsemi pa je trepetljalo mehko globoko nebo in se spuščalo v bukovje in v človeka.

V bohotnem, nedavno rojenem zelenju onstran doline je zapela kukavica; kukala je s čistim polnim glasom in pojoči, zategnjeni pari glasov so valjujoče plavali po mehkem pomladnem zraku.

»Štefan, nikoli več ne bom slišala kukavice,« je rekla teta.

JANEZ TRDINA:

HUDEVCI

Se isti dan sem imel priliko, seznaniti se s prvimi Hudevci. Ko sedem ravno k južini doma, prideta v hišo mož in žena in prosita za polič vina. Moja gospodinja se nasmeje in pravi: »To je pa kaj novega — samo dva Hudevca! Kje imata pa tovariše?«

»Kaj boš nagajala,« odgovori žena, »tako radi se pa Hudevci že nimamo in tudi, če bi utegnili, da bi spremljali človeka, kadar pripelje plug h kovaču, da ga popravi. Včeraj se nama je potrl, bova pa počakala tukaj, dokler ga malo ne pokuje.«

Gospodinja gre po vino in odide po kratkem pomenku zopet ven na svoje delo. Mož je bil čokljat, majhne postave in okroglega, kaj prijaznega obraza, let so mu je poznalo kakih trideset. Tovarišici, sedeči tik njega, ne bi bil prisodil nihče manj ko petdeset let, rasti je bila visoke, lica pa bledega in velega, samo njeno živno oko in sladko, skoraj deklško smehljanje je izpričevalo, da je starost še ni popolnoma zmogla. Vsak bi bil z mano vred dejal, da ima pred sabo mater in sina.

Nadaljevala sta pogovor, ki sta ga imela bržkone že spotoma. Jaz pijem počasi svojo merico, zapalim smotko in poslušam z vedno večjim čudom.

»Imaš prav,« pravi žena, »rogin (vol) ostane, jelena bova prodala. Kaj, ali ga boš gnal na Toplico, včeraj teden bo tam semenj?«

»Če pojdeš tudi ti z mano, ga bom.«

»Veš, jaz se bom zdaj težko odtegnila, preveč je opravlja.«

»Samemu se mi pa ne ljubi hoditi; ga pa poženeva čez tri tedne v mesto.«

»Saj res, takrat ti bom kupila za nedeljo nov klobuk; tega nosiš že šest let; imel si ga še na poroki. Veš, prav lepega ti bom izbrala, zato ker si moj in te imam tako rada.«

»Kaj, že šest let bo, kar sva se vzela?«

»Seveda ali se zdi tebi tudi kakor meni, da je preteklo strašno naglo teh šest let?«

»Meni se vidi, kakor da bi bila komaj tri leta. Glejte si no, čas beži res najhitreje, čeprav nima nog.«

»Pa ne vsakemu. Veš, od konca sem se te res bala; vsi so me strašili in prigovarjali. Ne jemli mladega, ne bo maral zate, še tepel te bo, pa hvala bogu, da so se motili.« Pri tem mu položi roko na ramo in mu ginjena gleda v oči. »Vidiš, še mladi se razumejo malokje tako dobro kakor midva. Vseh šest let nama ni prišlo nikoli nič navzkriž. Ti, moj Martinček, si tako dober, tako potrpečljiv z mano! Oh, bog ti daj svoj nebeški raj za tako neskončno prijaznost!«

»In tudi tebi, preljuba moja Nežka. Nikar ne govori, da sem potrpečljiv! Saj mi ne nagajaš nič, mi ne očitaš nikoli, da nisem prinesel nič svojega k hiši, mi strežeš, kar le moreš. Divjak in brezbožen nehvaležnik bi moral biti, da bi te ne imel prav iz srca rad, prej, zdaj in na vekomaj.«

»Bog te živi, moj Martinček! Čakaj, mora nama prinesiti kaj prekaženega, saj vem, da ima. Anica! Anica!«

Pleče se jima prinese, mož razreže in zdaj si začeta ponujati in pehati drug k drugemu najlepše kosce, prav tako kakor si ponujata včasih mlad ljubeč ženini in cvetoča nevesta. Jaz sem kar strmel. Ves radoveden vstanem in grem vprašat gospodinjino v vežo, kdo sta ta dva človeka, ki se tako različni let med sabo vendar tako presrečno ljubita.

»I no, to je moja sestra Nežka, za katero sem vam že povedala, in njen mož Martine. Na Hudem se imajo radi tudi možje in žene, ne samo sosede. Sestra je imela v prvem zakonu grozno sitnega moža. Zdaj ji povrača bog, kar je pri njem in z njim trpela. Martine ni prinesel k hiši nič dote; vzela ga je, ker ji je bil všeč; bil je tako vesel fant in priden in lep, saj je še zdaj čeden. Boljšega moža bi res ne bila mogla dobiti. Nežka je zadel v drugem zakonu veliko terno. Martine jo nosi tako rekoč na rokah, tako je dober z njo. Pa kaj bi pravila, saj ste sami videli in slišali.« Šel sem nazaj v krčmo in sem se jel tudi jaz z njima pomenkovati, se ve, kakor je nanesla beseda, zdaj to pa ono, nazadnje tudi o Hudem in blagih Hudevcih. Povedal sem vse, kako sem jih slišal povsod hvaliti, kako slovi posebno njihova lepa edinost in vzajemnost.

Nežka se namuza in pravi: »Veste, taki angeli pa spet nismo, čeprav se med sabo res ne rujemo. Počemu neki bi se? Kaj nam ni tako vsem toliko laglje in boljše? Pa bojim se, da taka slava ne bo hodila o Hudevcih do sodnjega dne. V lase nam je že zalezla uš. Priklatil se je v našo vas hud jezičnik in zavidnik. Mi se zanj ne brigamo dosti. Ali otroci mu niso nič boljši. Ko odrastejo, bo splaval po vodi naš mir. Dobro, da bom težko to učakala.«

Martine, ki je bil rojen in je odrasel v drugi vasi, je popolnoma potrdil iz svoje izkušnje vse to, kar sem čul lepega o Hudevcih, in da lahko priseže, da se poštenejši ljudje ne nahajajo v devetih fahrah, nikar li v prečenski.

Sledeči in še marsikateri drugi ponedeljek se je glasilo v naši krčmi celo krdelo teh preprostih vaščanov. Jaz sem sedel pri svoji mali mizici, kadil smotke, poslušal in gledal. Zapazil nisem ravno veliko, ali kar sem zapazil, me je zvečino veselilo, ker je izviralo iz nepokvarjenega srca. Tu ni bilo čuti nobenega kriča, nobene kletve, nobenega prepira, razen za šalo, veliko, veliko pa veselega pogovora, smeha in petja. Iz njihovih besed sem se prepričal, da so Hudevci ne samo dobri ljudje, ampak tudi razumni kmetovalci. Kak oster sodnik bi jim mogel očitati po nekaki pravici samo eno, občedolensko napako: Da jih žeja včasih nekoliko prehudo in nekoliko preveč pogostoma. (Odlomek)

Za dobro voljo

Kino

Tine je imel prvi sestanek z Lino. Toda kot nalašč je bilo kot iz škafe. Zato je Tine predložil, da bi šla v kino.

»Ne,« je dejala odločno Lina, »pod nobenim pogojem. V kinu je tema in jaz vas še ne poznam tako dobro. Morda postanete predržni...«

Tine ji je zagotavljal, da kaj takega ne pride v poštev — že zaradi ljudi, ki sedijo za njima.

Tedaj se je Lina začudila: »Kako? Ne greva v zadnjo vrsto? Oh — potem pa vse skupaj tako nima smisla!«

Napad italijanskih oblasti na pravice Slovencev

Prejšnji teden je prišlo v Trstu spet do nezaslišanega napada italijanskih oblasti na pravice Slovencev, ko je generalni vladni komisar Palamara protiustavno prepovedal predvolilno zborovanje KP, ker bi morala na tem zborovanju slovenska kandidatka govoriti v slovenskem jeziku. Palamara se je skliceval na zloglasni fašistični zakon o javni varnosti iz leta 1931 ter utemeljeval svojo prepoved s tem, da je napovedani govor v slovenskem jeziku predstavljal »manifestacijo, ki jo imajo široki sloji prebivalstva za izzivalno in žaljivo«, zlasti še, ker je bilo zborovanje predvideno na trgu, ki »je za veliko večino prebivalstva povzdignjen v simbol italijanstva«.

Ta protislovenski ukrep italijanskih oblasti je seveda vsega obsojanja vreden in je izzval ostre proteste s strani vseh demokratičnih organizacij in političnih strank, ki so ugotovile, da prepoved ne krši samo ustavo, marveč tudi Londonski sporazum ter volilni zakon. Na splošno poudarjajo protesti, da je Palamara s tem zagrešil dejanje, ki bi imelo lahko usodne in nedogledne posledice v prihodnosti ter bi utegnili onemogočiti sožitje pripadnikov obeh narodov na Tržaškem. Poleg tržaških Slovencev so proti ukrepu Palamare protestirale tudi razne italijanske demokratične organizacije ter Socialistična stranka in Komunistična partija.

Posebno ostro so obsodili protislovenski ukrep na raznih predvolilnih zborovanjih. Generalni tajnik socialistične stranke Pietro Nenni je dejal, da je napaka, če ne prava provokacija, ukrep oblasti, s katerim je prepovedala govoriti slovenskemu kandidatu v njegovem jeziku. V tej zvezi se je Nenni zelo pohvalno izrazil o jugoslovanski politiki, s katero so bili doseženi dobri odnosi med obema državama in da se bodo lahko začela reševati zgodovinska vprašanja v ozračju obojestranskega razumevanja. Na zborovanju KP pa je Giancarlo Pajetta poudaril, da prepoved slovenskega govora predstavlja samovoljo in kršitev republiških zakonov prav tistih, ki bi morali biti služabniki republike in bi morali ščititi njene zakone. »Vendar pa ne gre le za grobo kršitev slovenskih narodnostnih pravic, temveč za žalitev vseh državljanov ne glede na politično pripadnost, za žalitev Italije. S tem je vladni komisar žalil čast Italije, žalil čast vseh tistih, ki branijo njeno svobodo«. Slovenska kandidatka Marija Bernetič je izjavila, da se slovenski narod ni ustrašil fašističnega divjanja med narodno-osvobodilno borbo in da se tudi sedaj ne bo ustrašil groženj, slovenski kandidat Bidovec pa je na shodu socialistov ugotovil, da izvira vse gorje, ki ga doživljajo Tržačani na sploh in Slovenci še posebej, samo iz dejstva, da rimska vlada pod vodstvom demokristijanov ni izpolnila prevzetih mednarodnih obveznosti.

Tržaški Slovenci so svojo obsodbo na protizakonitim ukrepom vladnega komisarja izrazili tudi v številnih resolucijah. Občinski svet občine Devin-Nabrežina je v svojem protestu ugotovil, da Slovenci niso drugorazredni državljani in da vprašanje jezika v današnjem civiliziranem svetu ne more in ne sme predstavljati niti grožnje niti žalitve za nikogar.

Zasedanje sadjarjev v Celovcu

V času od 22. do 24. septembra t. l. bo v Celovcu zasedanje sadjarjev naše države. Zasedanje pripravlja zvezni odbor deželnih sadjarskih zvez. Na zasedanju bodo obravnavali pereča vprašanja avstrijskega sadjarstva, pri čemer bodo sodelovali domači in inozemski znanstveniki in praktiki na področju sadjarstva. Ogledali bodo tudi sadjarska področja in predelovalne obrate na Koroškem.

Plemenski sejem za merjasce in svinje v St. Vidu

V petek, dne 30. maja 1958 ob 10. uri dop. bo v St. Vidu ob Glini plemenski sejem za merjasce in svinje. Na sejmu bo naprodaj 40 merjascev in 26 brejih svinj nemške žlahtne in 17 merjascev in 4 breje svinje nemške požlahtnjene pasme.

Društvo Pravniki ugotavlja, da je vladni komisar s svojim ukrepom kršil načela Ustanovne listine OZN, ustavo italijanske republike ter določila Posebnega statuta Londonskega sporazuma, ki vsi jamčijo enakopravnost vseh državljanov ne glede na narodnost in jezik. Slovenska kulturno-gospodarska zveza pa resno opozarja vso slovensko in italijansko demokratično javnost na veliko nevarnost, ki jo predstavlja prepoved uporabe slovenščine, ter ugotavlja, da pomeni ta prepoved doslej eno izmed najhujših kršitev pravic Slovencev v Italiji. SKGZ obžaluje, da se s tem ukazom ruši v zadnjih letih doseženo izboljšanje ozračja med slovenskim in italijanskim prebivalstvom in da se tako daje potuha šovinističnim silam, ki so povzročile že toliko gorja, hkrati pa ponavlja svojo zahtevo po uveljavitvi vseh določb, ki jamčijo slovenski manjšini enakopraven obstoj in razvoj.

Upor v Libanonu

Nemiri, ki so se pred 14 dnevi začeli zaradi umora opozicijskega založnika Matnija v mestu Tripoli, so se medtem razširili tudi na druge predele države ter je prišlo do večjih oboroženih spopadov med vladnimi četami in uporniki. Posebno prizadeto je severno področje dežele, kjer so uporniki tako rekoč prevzeli oblast. V vseh večjih mestih je prišlo do stavke in do demonstracij, pri katerih so demonstranti zahtevali kaznovanje krivcev na umoru Matnija. Prav tako pa so

K. Sekerka
AUGENOPTIKER
CELOVEC - KLAGENFURT, 10.-Oktober-Str. 23

Nakit in ure za birmo kupite pri
URARSKEM MOJSTRU
GOTTFRIED ANRATHER
CELOVEC - KLAGENFURT
Paulitschgasse 9

NAJLEPŠE DARILO ZA PRVO OBHAJILJO ALI
BIRMO JE FOTOGRAFIJA IZ ATELJEJA
Walter TOLLINGER
CELOVEC - KLAGENFURT, Alter Platz 31
V binkoštnih dneh odprto od 7. do 16. ure

Deželni glavar Wedenig na bolniškem dopustu

Deželni glavar Ferdinand Wedenig se je na nasvet zdravnikov odločil za večtedenski zdravniški dopust. V času njegove odsotnosti ga nadomešča namestnik deželnega glavarja Krassnig, v šolskih in občinskih zadevah pa deželni poslanec Ebner.

demonstranti napadli tudi palačo libanonskega predsednika Šamuna ter zahtevali, da odstopi.

V zadnjih dneh so prejele vladne čete ameriško orožje, kar je sovjetska tiskovna agencija TASS označila kot vmešavanje v notranje zadeve Libanona, ki bi lahko privedlo do nevarnega položaja v tem delu sveta. Libanonska vlada pa je obdolžila Združeno arabsko republiko, da je naščuvala libanonsko ljudstvo k protizakonitim akcijam.

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: I. program. — 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.

II. program. — 6.00, 7.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00.

Vsakodnevne oddaje: I. program: 5.55 Oddaja za kmete — 6.00 Vedri zvoki — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 7.55 Zvenče razno — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podoželje — 12.03 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert — 14.45 Prav za vas — 15.45 Iz književnosti — 17.55 Sami šlagerji — 19.30 Odmev časa.

Sobota, 24. maj:

I. program: 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca od srca (slov.) — 14.30 Pozdrav nate — 16.00 Znanstven pogovor — 16.20 Mladinski koncert — 17.30 Z glasbo v dan — 18.00 Iz parlamenta — 18.15 Za delopust (slov.) — 20.30 Za dobro voljo.

II. program: 9.10 Zaupne melodije — 11.00 Ljudske melodije — 14.45 Tehnični pregled — 15.30 Odlični izbor — 19.35 Operni koncert — 21.00 Opereta.

Nedelja, 25. maj:

I. program: 6.10 Vesele melodije — 7.30 S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 9.00 Nedeljski venček melodij — 11.30 Veselo petje — veselo igranje — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Plesna glasba — 18.30 Melodije z vsega sveta — 20.10 Življenje polno glasbe.

II. program: 7.05 Godba na pihala — 11.00 Velika simfonija — 16.00 Za ples — 18.00 Pisan spored — 20.00 Opereta.

Ponedeljek, 26. maj:

I. program: 6.10 Vesele melodije — 7.30 S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 9.00 Veselite se življenja — 11.30 Veselo petje — veselo igranje —

Dne 26. 5. ob pol osmi uri bosta igrala tamburaška zbor SPD »Zila« iz Zahomca in SPD »Dobrač« z Brnce.

14.30 Pozdrav nate — 18.30 Nepozabne melodije — 19.00 Športna poročila — 20.10 »Berta Garlan«, slušna igra.

II. program: 7.05 Lepa je mladost — 12.00 Dunajske melodije — 18.00 Volja muzikantov — 20.00 O tujih deželah in ljudeh — 21.15 Kabaret.

Torek, 27. maj:

I. program: 8.45 Medicinsko mesečno poročilo — 14.00 Poročila, objave. Gospodarska šola za vsakogar (slov.) — 16.00 Zaigraj mi staro melodijo — 18.30 Radijska prijateljica — 19.15 Lepe žene iz 1001 noči — 20.15 Koncert.

RADIO PROGRAM

II. program: 9.10 Radijska družina — 15.30 Filmska glasba — 16.00 Oddaja za žene — 20.00 Kritično opazovanje zgodaj dozorelih dojenčkov.

Sreda, 28. maj:

I. program: 8.45 Iz ženskega sveta — 14.00 Poročila, objave. Kar želite, zaigramo (slov.) — 17.10 Glasba, ki se nam dopade — 20.15 Lepe melodije — lepi napevi — 22.25 Lepa pesem.

II. program: 14.15 Avstrijski kompoziti — 15.30 V vseh tonovskih načinih — 17.15 Iz raziskovalnega dela visokih šol — 17.55 Popoldanski koncert — 19.20 »Dekle od nekdanj«, satirična pravljica.

Četrtek, 29. maj:

I. program: 8.45 Avstriji v inozemstvu — 14.00 Poročila, objave. O kralju Matjažu na Koroškem (slov.) — 15.45 Goethe in čas — 16.00 Dobro razpoloženi — 18.30 Oddaja za mladino — 18.40 Oddaja za kmete — 19.00 Misli hitro — reči hitro — 21.00 Zvenčala alpska dežela.

II. program: 9.00 Solistična parada — 16.00 Oddaja za žene — 19.20 »Dolores«, povest — 20.00 Zvenčali filmski magazin.

Petek, 30. maj:

I. program: 8.45 Pesem in glasba iz Koroške — 14.00 Poročila, objave. Okno v svet. Zabavna glasba (slov.) — 17.10 Popoldanski koncert — 20.15 »Zlati oblak«, slušna igra.

II. program: 8.20 Z veselo godbo — 14.15 Avstrijska glasba — 16.30 Eksotična slikanica — 17.15 Znanje za vse — 19.30 Godba na pihala — 19.45 Za prijatelje gora — 20.00 Pozdravi z Dunaja.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

V ponedeljek, sredo in petek od 8.00 do 11.00 ure oddaja na valu 202,1 m in 98,9 mHz.

Sobota, 24. maj:

5.00 Pisan glasbeni spored — 8.05 Lepe melodije — znani napevi — 8.35 Mladina poje — 9.30 Operetna glasba — 11.15 Izpod zelenega pohorja — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 V ritmu polke — 14.20 Zanimivosti — 14.35 Voščila — 15.40 S knjižnega trga — 16.00 Glasbene uganke — 17.30 Melodije od tu in tam — 18.00 Okno v svet — 18.45 Jezikovni pogovori — 20.00 Otroci Titu.

Nedelja, 25. maj:

6.00 Jutranji spored domačih napevov — 7.35 Vedri zvoki — 8.15 Iz pomladi v polje — 9.15 Jugoslavija-ekspres — 10.00 Boj in mladost — 10.30 Poje Akademski pevski zbor in drugi — 12.00 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.15 Voščila — 15.30

Williams
Der internationale Circus

Mednarodni cirkus

Predstave bodo:

22. 5. in 23. 5. v SPITTALU

24. 5. do 26. 5. v LIENZU

27. 5. do 30. 5. v BELJAKU

31. 5. do 3. 6. v CELOVCU

Enodružinsko hišo z vrtom in prostim stanovanjem v Ptuj menjam z nepremičnino v Avstriji. Ponudbe pod »Takoj« na naslov lista.

Prikupno 20-letno dekle (1,66 m) v Jugoslaviji želi poznanstvo z mladim moškim do 35 let. Slika željena. Dopise na naslov lista.

Zaradi nakupa električnega štedilnika prodam po ugodni ceni dobro ohranjen družinski štedilnik, ki izvrstno greje do 60 m³ velik prostor. Naslov v upravi lista.

Prenos štafetnih palic Titu v Beogradu — 16.45 Glasbeni mozaik — 17.30 »Vlak štev. 612«, radijska igra — 18.30 Jugoslovanski biseri — 20.00 Javna zabavna glasbena oddaja.

Ponedeljek, 26. maj:

5.00 Pisan glasbeni spored — 8.05 Popularne melodije — 9.20 Poje mešani zbor — 11.35 Iz operetnega sveta — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Zabavni potpourri — 14.35 Voščila — 15.40 Iz domače književnosti — 16.00 Poje basist Tomislav Neralič — 18.00 Mladinska oddaja — 18.45 Radijska univerza: Veliki zakon — 20.00 Koncert simfoničnega orkestra.

Torek, 27. maj:

5.00 Dobro jutro! — 8.05 Slovenske zborovske skladbe — 9.00 Zabavni mozaik — 10.10 Venček melodij in popevk — 11.30 Za dom in žene — 12.00 Narodne in domače viže — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.40 Pester operni koncert — 14.35 Voščila — 15.40 Potopisi in spomini — 16.00 Za ljubitelje in poznavalce — 17.25 Melodije iz glasbenih revij — 18.00 Športni tednik — 20.00 Koncert moškega zbora — 20.30 Pomladna serenada.

Sreda, 28. maj:

5.00 Pisan glasbeni spored — 8.05 Pestre melodije — 9.00 Jezikovni pogovori — 9.15 Narodne pesmi — 10.10 Glasbeni album — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 14.35 Voščila — 15.40 Pri klasičnih mojstrih — 16.00 Koncert po željah — 17.10 Sestanek ob petih — 17.30 Od popevke do popevke — 18.00 Kulturni pregled — 18.30 Pesem slovenske zemlje — šaljivke — 20.00 Posnetki z Edinburškega festivala.

Četrtek, 29. maj:

5.00 Pisan glasbeni spored — 8.05 Slovenske pesmi pojo mali vokalni ansambli — 9.00 Uro z ruskimi mojstri — 10.10 Melodije potujejo — 11.00 Iz komičnih oper — 11.45 Pesmi za naše male — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Pesmi o planinah — 14.20 Zanimivosti — 14.35 Voščila — 16.00 Domači in tuji solisti in skladatelji — 20.05 Četrtek večer domačih pesmi in napevov.

Petek, 30. maj:

5.00 Dobro jutro! — 8.05 Svet v orkestralnih barvah — 9.20 Za vsakogar nekaj iz arhiva zabavne glasbe — 11.00 Pesmi in plesi raznih narodov — 11.30 Za dom in žene — 11.40 Šest pevcev — šest popevk — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Od arije do arije — 14.35 Voščila — 16.00 Koncert ob štirih — 17.10 Za ljubitelje zabavne glasbe — 18.50 Družinski pogovori — 20.30 Beethoven: Simfonija št. 6 v F-duru.